

SELETUSKIRI

Regionaalministri määruse „perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 41 lõike 4, § 42 lõike 1, 47 lõigete 3 ja 8, § 52 lõike 3 ja § 54 lõike 9 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakonna peaspetsialist Margus Medell (tel 625 6239 margus.medell@agri.ee) ja sama osakonna nõunik Juhani Papp (tel 625 6265 juhani.papp@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Karina Torop (tel 625 6520 karina.torop@agri.ee), ja sama osakonna nõunik Marion Saarna-Kukk (tel 625 6229 marion.saarna-kukk@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523 laura.ojava@agri.ee).

Ranna- ja sisevete kalanduse ja kalandusega seotud piirkondade majandusliku jätkusuutlikkuse arendamise ja ühise kalanduspoliitika eesmärkide elluviimiseks viiakse osa kavandatavaid tegevusi ellu alt-üles põhimõttel kogukonna juhitud kohaliku arengu rakendamise kaudu. Ranna- ja sisevete kalandusega hõlmatud piirkonnad on valdavalt maapiirkonnad, sh ääremaad, mida iseloomustab töökohtade vähesus ja rahvastiku väljaränne. Alt-üles lähenemise eesmärk kalanduspiirkondade arendamisel on kohaliku kalurkonna, kalandusega seotud ettevõtjate jt piirkonna ettevõtjate/organisatsioonide kaasamine otsustusprotsessi ja kalanduspiirkondade tasakaalustatud territoriaalsele arengule kaasaaitamine. Kohalik kogukond teab oma piirkonna vajadusi kõige paremini: perioodil 2007–2013 loodud kalanduse kohalikel tegevusrühmadel on kogemused ja teadmused ranna- ja sisevete kalandus- piirkondade arendamisest ning ülevaade kalanduspiirkonna vajadustest. Kalandusega seotud piirkonnad on väga erinevad (rand- ja siseveed, püügikorraldus, erinevad kultuurid ja traditsioonid) ja sellest ka erinevad vajadused. Kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemise meetod ja selle rakendamine annab parimaid tulemusi piirkondlike eripärade ja nende vajadustega arvestamisel ja ühise kalanduspoliitika eesmärkide elluviimisel. LEADER-tegevusgruppide ja kalanduspiirkondade tegevusgruppide arengustrateegiate koostamisel võetakse üksteise arengudokumentide (kavandatavat) sisu vastastikku arvesse. Piirkonniti tehakse ka praktilist koostööd arengustrateegiate elluviimisel.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 40 paragrahvist ja 8 lisast.

Eelnõu esimene peatükk sätestab meetme määruse üldsätted

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse „Euroopa Merendus,- Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava“ (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ raames antava kohaliku tegevusrühma toetuse, kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse ja projektitoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord,

nõuded kohaliku tegevusrühma ja kohaliku arengu strateegia kohta ning strateegia esitamise, hindamise ja heakskiitmise täpsem kord.

Eelnõu teine peatükk sätestab nõuded kohalikule tegevusrühmale

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse nõuded kogukonna juhitud kohaliku arengu elluviimisele

Vastavalt KTKS § 47 lõikes 1 ja 2 sätestatule viiakse kogukonna juhitud kohalikku arengut ellu kohaliku arengu strateegia kaudu, mille on välja töötanud ja oma üldkoosolekul kinnitanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 33 nimetatud kalanduse kohaliku tegevusrühma kohta kehtestatud nõuetele vastav mittetulundusühing. Kohaliku arengu strateegia on heaks kiitnud Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Lõikega 2 sätestatakse, et eelnõu lisas 1 nimetatud kalanduspiirkonnas rakendatakse ühte kohaliku arengu strateegiat. Kalanduspiirkond on kohaliku tegevusrühma tegevuspiirkond, kus rakendatakse ühe kohaliku tegevusrühma poolt välja töötatud tegevusstrateegiat. Eesti kalanduspiirkonnad on rannapiirkonnad, saared ja Peipsi- ning Võrtsjärve piirkond, kus tegutsevad kutselised ranna- ja sisevete kalurid ja teised kalandusega seotud isikud. Piirkonnad jagunevad vastavalt piirkondlikele vajadustele ja eripäradele, tagades ühe piirkonna sees ühtse geograafilise, sotsiaalse ja majandusliku ühtsuse ja piisava inim-, finants- ja majandusressursi olemasolu elujõulise kohaliku arengu strateegia elluviimiseks.

Lõikega 3 sätestatakse, et lisas 1 nimetatud omavalitsusüksused moodustavad kalanduspiirkonna määruse jõustumise seisuga olevates piirides. Nimetatud omavalitsusüksustega seotud territoriaalsed muudatused ei mõjuta kalanduspiirkonna suurust. Kohalike omavalitsuste liitumise korral jätkab kohalik tegevusrühm strateegia elluviimist sellel territooriumil, mis oli aluseks strateegia koostamisel ja heakskiitmisel.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma liikmesusele

Lõikega 1 sätestatakse, et kohaliku tegevusrühma liikmeskonda võivad kuuluda kohaliku omavalitsuse üksused ning füüsilised ja juriidilised isikud. Füüsilise ja juriidilise isiku elu või tegevuskoht ei ole selle juures olulised. Paljudel kohaliku tegevusrühma liikmete juriidiline aadress on ühes kohas, kuid tegevuskohad võivad olla mitmes kalanduspiirkonnas, seega ei ole otstarbekas piirata nende liikmelisust elu- või tegevuskohaga. Iga ühingu liige võib olla selle tegevusrühma liige, mille tegevuspiirkonnaga ta tunneb suuremat seotust. Kohaliku omavalitsuse üksus ning füüsiline või juriidiline isik võib olla vaid ühe tegevusrühma liige, nõude kontrollimiseks peavad kohalikud tegevusrühmad avalikustama määruse § 10 lõike 1 punkti 1 alusel liikmete nimekirja oma veebilehel. Muudatus on tingitud sellest, et EKF perioodil oli nõudeks, et vähemalt 60% kalanduspiirkonna kalandusettevõtjatest oleks kohaliku tegevusrühma liikmed, sellest tulenes ka vajadus tuvastada mittetulundusühingu liikme elu- või tegevuskoht. EMKVF perioodil sellist nõuet ei ole.

Lõikega 2 sätestatakse, et ükski lõikes 2 punktides 1 – 5 nimetatud huvirühmadest ei või ületada 49% kohaliku tegevusrühma liikmete koguarvust, sätte eesmärk on tagada otsustusprotsesside tasakaal kohalikus tegevusrühmas. Nõue tuleneb EL määruse nr 2021/1060 artiklist 31 lõikest 2 punktist b, mis sätestab, et kogukonna juhitud arengut juhivad kohalikud tegevusrühmad kuhu kuuluvad avaliku ja erasektori kohalike sotsiaal - majanduslike huvide esindajad ning mille otsustusprotsessi ei kontrolli ükski huvirühm.

Lõike 2 punktiga 1 sätestatakse, et nimetatud huvirühma kuuluvad ainult kohaliku omavalitsuse üksused ning riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse enamusosalusega äriühingud. Samuti riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse enamushältega mittetulundusühingud või sihtasutused.

Lõike 2 punktiga 2 sätestatakse, et nimetatud huvirühma kuuluvad füüsilisest isikust ettevõtjad, kes omasid eelneval aastal kaluri kalapüügi luba.

Lõike 2 punktiga 3 sätestatakse, et nimetatud huvirühma kuuluvad äriühingud, kes omasid eelneval aastal kaluri kalapüügi luba.

Lõike 2 punktides 2 ja 3 eristatakse füüsilisest isikust ettevõtjaid ning äriühinguid, kuigi nende tegevusala on kalapüük, esindavad nad kohalikes tegevusrühmades erinevaid sotsiaal – majanduslikke huvisid. Üldreeglina tegelevad lõike 2 punktis 2 nimetatud füüsilisest isikust ettevõtjad ainult kalapüügiga, samas lõikes 2 punktis 3 nimetatud äriühingute tegevusspekter on märkimisväärselt laiem ning hõlmab lisaks kalapüügile ka muid tegevusalasid.

Lõikes 2 punktis 2 ja 3 sätestatakse, et huvirühma kuuluvad füüsilisest isikust ettevõtjad ja äriühingud, kes omasid eelnenud aastal kaluri kalapüügiluba. Nõude eesmärgiks on lihtsustada kohalikele tegevusrühmadele arvepidamist oma liikmete üle. Üldreeglina võetakse kaluri kalapüügiluba välja vahetult enne püügiperioodi algust, mis on igal ettevõtjal erinev. Seega võib kalendriaasta alguses tekkida olukord, kus valdaval osal lõikes 2 punktides 2 ja 3 nimetatud isikutel on kalapüügiluba välja võtmata ning kohalikul tegevusrühmal tuleb nad arvata lõikes 2 punktis 4 nimetatud ettevõtjate hulka, kuigi nende ettevõtjate olemuses ei ole midagi muutunud. Kohalikel tegevusrühmadel puudub juriidiline alus sundida oma liikmetel kaluri kalapüügiluba välja võtte kohe aasta alguses, samuti pole sellise nõude kehtestamine määruse tasemel otstarbekas. Seepärast on mõistlik lõikes 2 punktides 2 ja 3 nimetatud huvirühma defineerimisel kontrollida, kas huvirühma nimetatud isikul oli eelmisel aastal kaluri kalapüügiluba või mitte. Juhul kui kaluri kalapüügiluba saadakse jooksva aastal, liigitatakse isik ikkagi esialgu lõikes 2 punktis 4 nimetatud huvirühma, kui isik kaotab või loobub kaluri kalapüügiloast jooksva aastal arvatakse ta lõikes 2 punktis 4 nimetatud huvirühma järgmisel aastal. Mingisse konkreetseesse huvirühma kuulumine ei anna ühelegi kohaliku tegevusrühma liikmele mingeid eeliseid.

Lõike 2 punktiga 4 sätestatakse, et huvirühma kuuluvad need äriühingud ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes ei kuulu punktides 1 – 3 nimetatud huvirühma, ehk siis äriühingud ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kellel ei olnud eelmisel aastal kaluri kalapüügiluba. Sellesse huvirühma ei või arvata riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse enamuososalusega äriühingud ja riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse enamushäältega mittetulundusühinguid või sihtasutusi.

Lõike 2 punktiga 5 sätestatakse, et nimetatud huvirühma kuuluvad füüsilised isikud, mittetulundusühingud ja sihtasutused. Sellesse huvirühma ei või arvata riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse enamushäältega mittetulundusühinguid või sihtasutusi.

Lõikega 3 sätestatakse, et kohaliku tegevusrühma liikmeks peab olema üle poole kalanduspiirkonnas asuvatest kohaliku omavalitsuse üksustest, et tagada kohalike omavalitsuste piisav osalus tegevusrühma tegevuses kalanduspiirkonna arendamisel. Näiteks: kui määruse lisa 1 alusel on kalanduspiirkonnas 7 kohaliku omavalitsuse üksust, peab neist tegevusrühma liige olema vähemalt 4, kui kalanduspiirkonnas on 2 kohaliku omavalitsuse üksust, peavad tegevusrühma liikmed olema mõlemad kohaliku omavalitsuse üksused, kui kalanduspiirkonnas on üks kohaliku omavalitsuse üksus, siis peab see olema ka tegevusrühma liige.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma põhikirjale

Kohaliku tegevusrühma põhikirjaline eesmärk on kalanduspiirkonna säästev areng.

Punktiga 1 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm peab olema avatud uute liikmete vastuvõtuks. Liikmeskonnas tuleb järgida huvirühmade tasakaalu, ühegi §-s 3 nimetatud huvirühma koguhäältest tegevusrühma liikmeskonnas ei või ületada 49% kogu tegevusrühma liikmeskonna koguhäältest. Uute liikmete vastuvõtmisel tuleb jälgida, et tasakaal säiliks.

Punktiga 2 sätestatakse, et iga kalanduse tegevusrühma liige, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksus võib kuuluda vaid ühte kalanduse tegevusrühma, kuid võib kuuluda LEADER tegevusrühma või siis muudesse kalandusega seotud vabaihendustesse. Kohalik tegevusrühm, peab seda kontrollima ja nõude täitmise tagama. Nõude kontrollimiseks on määruse § 10 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõue, et kohalik tegevusrühm peab oma veebileheküljel avalikustama liikmete nimekirja huvirühmade kaupa.

Punktiga 4 sätestatakse, et tegevusrühma üldkoosolekul osaleval isikul võib peale tema enda esindatuse olla kuni 4 tegevusrühma liikme esindatus, piirang põhikirja tasandil on vajalik, et ei tekiks suurt häälte kontsentreerumist otsuste langetamisel. Nõue kehtestatakse KTKS-i § 48 lõike 2 alusel.

Punktiga 5 sätestatakse, et kohaliku arengu strateegia ja selle muudatused ning projektitoetuse taotlusvoorude toimumise aeg ja tegevussuundade eelarve võetakse vastu üldkoosoleku otsusega.

Punktiga 6 sätestatakse projektide hindamiskomisjoni liikmete minimaalne piirarv. Piirarvu sätestamisega on võimalik tagada komisjoni töövõime ka siis, kui osad hindamiskomisjoni liikmed peavad ennast taandama, samuti tagab minimaalse arvu hindajate piirarvu määramine, et hindamisprotsessis on tagatud arvamuste paljusus ning kollektiivselt tehtud otsus on kindlasti objektiivsem. Üldkoosoleku poolt valitud hindamiskomisjoni liikmeid võib olla ka rohkem kui sätestatud piirarv.

Punktiga 7 sätestatakse, et igat projektitoetuse taotlust hindab vähemalt viis hindamiskomisjoni liiget. Nõudega tagatakse arvamuste paljusus projektide hindamisel. Kohalikel tegevusrühmadel tuleb tagada piisav arv hindamiskomisjoni asendusliikmete olemasolu, et nõue oleks täidetud ka siis kui osad hindamiskomisjoni liikmed ei saa osaleda projektide hindamisel või peavad ennast taandama projektide hindamisest

Punktiga 8 sätestatakse, et tegevusrühma juhatuse liige ega töötaja ei või olla hindamiskomisjoni liige. Piirang tagab võimude lahususe projektitoetuste taotluste hindamisel ning vähendab võimalikku mõjutustegevust projektitoetuste taotluste hindamisel. Tegevusrühma töötaja võib hindamiskomisjonis tegeleda vaid tehnilise tööga, kuid mitte projektide hindamisega.

Punktiga 9 sätestatakse, et projektitoetuste paremusjärjestused kinnitatakse üldkoosoleku otsusega. Üldkoosoleku volituste laiendamine tagab projektitoetuste paremusjärjestuste kinnitamisel läbipaistvuse ning kaasab paremini piirkondade kalanduskogukondasid kohaliku arengu strateegia juhtimisse.

Punktiga 10 sätestatakse, et strateegia ja selle muudatusega, projektide hindamiskomisjoni moodustamisega ja projektitoetuste paremusjärjestuse kinnitamisega seotud üldkoosolekutel osaleb vähemalt 51 % tegevusrühma liikmeskonnast ning eelnimetatud otsused on kinnitatud, kui selle poolt hääletab vähemalt 2/3 hääletusel osalenud tegevusrühma liikmetest. Üldkoosolekul osalejaid võib olla rohkem, kui hääletusel osalenud isikuid, põhjuseks asjaolu, et osad tegevusrühma koosolekul osalevad liikmed peavad ennast taandama juhul, kui arutuse all on neid endid puudutav küsimus, näiteks projektitoetuse paremusjärjestuse kinnitamine. 2/3 poolthääle arvestamine hääletusel osalenud isikute arvust on õiglane ning ei võta arvesse neid isikuid kes nii ehk teisti ei võiks hääletamisest osa võtta.

Punktiga 11 sätestatakse, et kohaliku tegevusrühma tegutsemisaeg on vähemalt 31. detsembrini 2030.

Võrreldes EMKF perioodiga on EMKVF perioodil loobutud kohaliku tegevusrühma juhatuse suuruse määratlemisest, samuti on loobutud töötajate palkamise reguleerimisest. EMKVF perioodil rahastatakse kohaliku tegevusrühma administreerimise/haldamise kulusid lihtsustatud

kulumeetodi alusel ning töötajatega sõlmitud lepinguid vahendusasutuse poolt enam ei kontrollita. EMKVF perioodil võtab kõik projektitoetuse taotluste paremusjärjestuse kinnitamise otsused vastu üldkoosolek, seega ei ole juhatusel kuidagi võimalik mõjutada toetusotsuste tegemist ning juhatusele ei laiene EL määruse 2021/1060 artiklist 31 lõige 2 punktist b tulenev nõue. Lähtuvalt sellest ei ole EMKVF perioodil otstarbekas reguleerida kohaliku tegevusrühma juhatuse funktsioone meetme määruse tasandil. Vaatamata sellele, et ühingute juhatuste funktsioone määruse tasandil ei reguleerita, peavad kohalikud tegevusrühmad täitma kõiki Eesti Vabariigis kehtivaid seadusi, sealhulgas konkurentsiseadust.

Eelnõu kolmas peatükk sätestab nõuded Euroopa Merendus,- Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohaliku arengu strateegiale

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse nõuded Euroopa Merendus,- Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohaliku arengu strateegiale

Lõikega 1 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegiale. Kohaliku arengu strateegia peab vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artikli 32 lõikes 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 30 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi kasutatakse eelkõige selleks, et tagada maksimaalsed tulemused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artiklis 29 nimetatud erieesmärgi saavutamisel. Tagada kogukondlikul tasemel tegevused mis aitavad kaasa säästva sinise majanduse võimaldamisele ranniku- saare- ja sisevete piirkondades ja tagavad kalapüügiga tegelevate kogukondade jätkusuutliku arengu. Kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad tagavad, et kogukonnad ranna-, saarte- ja sisevete piirkondades kasutavad parimal moel oma teadmisi ja kogemusi säästva sinise majanduse võimaluste kasutamisel piirkondades, saades neist maksimaalset kasu, rakendades samal ajal parimal moel kohalikke sotsiaalseid-, kultuurilisi-, keskkonna ja inimressursse. Kohaliku arengu strateegia täpsemad sisunõuded on kehtestatud lisas 2. Kohaliku arengu strateegia peab olema kooskõlas EMKVF rakenduskava 2021-2027 eesmärkide ja tegevustega. Kui kohalik arengustrateegia ei käsitle mõnda rakenduskavas püstitatud eesmärki, tuleb seda kohaliku arengu strateegias põhjendada. Samuti peab eesmärgi mittekäsitlemine tulenema strateegia SWOT analüüsist tulenevatest vajadustest.

Lõike 2 punktis 1 nimetatud vee-elusressursside väärimise ja otseturustamise tegevussuuna tegevusteks on selliste investeeringute toetamine, mis suurendavad ranna- ja sisevete kalurite sissetulekuid ja konkurentsivõimet kalandustoodete turul, aitavad paremini toime tulla kliimamuutustest tulenevate muutustega ning aitavad kasutusele võtta süsinikneutraalseid alternatiivseid energiaallikaid. Näiteks: investeeringud kala käitlemise ja töötlemise seadmesse, nõuetekohastesse kala jahutamise ja säilitamise seadmetesse ja transporditingimuste parendamisse. Otseturustamise arendamine - näiteks: statsionaarsed ja mobiilsed müügipunktid, toodete eksponeerimiseks, toodete säilitamiseks ja jahutamiseks vajalikud seadmed. Samuti infotehnoloogilised lahendused (kassasüsteemid jms) ning e-platvormide arendamine kaupade müügiks. Tootearendus, et laiendada kalurite pakutavat tootevalikut ning võtta kasutusele seni vähe kasutatud kalaliike. Visuaalse identiteedi välja arendamine ja nõuetekohaste pakendite välja arendamine. Investeeringud, mis aitavad kaluritel oma tootmis- ja turustamisüksusi üle viia süsinikneutraalsetele energiaallikatele.

Lõike 2 punktis 2 nimetatud sadamate taristu parendamise ja pakutavate teenuste mitmekesistamise tegevussuuna tegevusteks on selliste investeeringute toetamine, mis mitmekesistavad kohalikul tasandil oluliste ranna- ja sisevete kalasadamates pakutavaid teenuseid, sh kaluritele kala lossimise ja hoiustamise teenuste pakkumine ning sadamates kalapüügi-aluste hoidmiseks võimaluste loomine. Toetatakse ka selliseid investeeringuid, mis keskenduvad töö ja navigatsiooniohutusele väikesadamates ja vähendavad ekstreemsetest ilmastikuoludest tulenevaid kahjustusi sadamataristule. Näiteks: investeeringud, mis tagavad, et sadamarajatised peavad paremini vastu ekstreemsetele ilmastikutingimustele ja võimalikele

üleujutustele, kaitsevad sadamabasseini täitumist setetega ekstreemsete tormide tagajärjel; investeeringud, mis aitavad kaasa kala säilitamise tingimuste parendamisele, et vähendada kliimamuutustest tuleneva vee soojenemisega kaasnevat kala kvaliteedi langust; investeeringud, mis loovad eelduse täiendavate teenuste pakkumiseks ranna- ja sisevetel kasutatavates sadamates (nt teenused harrastuskalapüüdjatele, sündmusturismi arendamine, mereturismiteenuste arendamine jms); investeeringud, mis parendavad kalurite olmetingimusi; investeeringud, mis toetavad puhkealade ja muude avalike kasumit mittetaotlevate teenuste väljaarendamist sadamates

Kohaliku arengu strateegias tuleb nimetada ranna- ja sisevetel kasutatavad sadamad, kus kohalik tegevusrühm näeb vajadust investeeringute järele. Sadama nimistusse arvamisele peab eelnema põhjalik analüüs, mil moel investeeringud aitavad kaasa kalanduse arengule piirkonnas. Analüüsitakse lossimiskoguseid sadamas ning sadamat kasutavate kaluri kalapüügiloa omanike arvu, kusjuures mõlemaid komponente tuleb vaadelda koosmõjus. Näiteks: sadamas võib olla küll arvukalt kalureid, kuid nende lossimiskogused on niivõrd väikesed, et sadam kalasadamana ei ole piirkonnas oluline ning puudub ka perspektiiv, et see võiks oluliseks muutuda ka peale investeeringute tegemist. Analüüsitakse kalurite ja muude sadamat kasutavate isikute suhet, näiteks: sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv on küll arvestatav, kuid võrreldes muude isikutega, kes sadamat kasutavad, kaduvväike. Sellisel juhul ei ole kuidagi põhjendatud investeeringud terves sadamas, vaid ainult selles osas, mida kasutavad kutselised kalurid. Analüüsitakse sadama geograafilist paiknemist piirkonnas, samuti looduslikke olusid ja kalapüügipiirkondasid konkreetse sadama juures. Näiteks: kui kaks sadamat asuvad geograafiliselt väga lähedikkude, nende püügipiirkonnad kattuvad, samuti on sarnased looduslikud olud, ei ole mõlema sadama arendamine kuidagi põhjendatud ning kohaliku arengu strateegias tuleb valida välja üks sadam. Analüüsitakse sadamas eelnevalt tehtud investeeringuid ja investeeringute vajadust tulevikus, näiteks kui varasemalt on sadamas tehtud arvukalt investeeringuid ning sadamas on praktiliselt välja arendatud kõik vajalikud teenused, siis sellisel juhul ei ole sadama paigutamine investeeringuid vajavate sadamate nimistusse kuidagi põhjendatud. Arendamist vajavate sadamate nimekirja koostamisel tuleb silmas pidada eelkõige kalanduslikku aspekti. Teenuseid mitmekesistavad investeeringud ei saa olla eesmärk omaette, vaid need aitavad kaasa sadama haldajatel sadama halduskulude katmisele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1136 artikli 13 punkti i alusel uute sadamate rajamine rahastamiskõlbmatu.

Lõike 2 punktis 3 nimetatud majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuuna tegevusteks on selliste investeeringute toetamine, mis mitmekesistavad ranna- ja sisevete kalurite majandustegevust ja loovad ranna- ja sisevete kaluritele uusi sissetulekuallikaid ning suurendavad nende sissetulekuid. Lisaks toetatakse ka investeeringuid, mis aitavad paremini toime tulla kliimamuutustest tulenevate muutustega ning kasutusele võtta süsinikneutraalseid alternatiivseid energiaallikaid. Kalanduses tegutseva ettevõtja sissetulekud on suures sõltuvuses püügi hooajalisusest, kalaressursist, ilmastikuoludest ja kala hinnast. Majandustegevuse mitmekesistamise tegevuste laiem eesmärk on võimaldada kaluritele lisisissetulekut kalandussektorist lahkumata, luua uusi töökohti ja ettevõtteid rannapiirkondadesse. Näiteks: investeeringud mis aitavad kasutusele võtta piirkondade ressursse (pilliroog, ravimuda, vetikad jms) ja paremini ära kasutada positiivseid turismitrende kalanduspiirkondades. Investeeringud mis aitavad kaasa ranna ja sisevete kalurite majandustegevuse laienemisele teistesse sektoritesse, näiteks metsandus, põllumajandus, mere ja rannikuturism jms. Investeeringud mis aitavad kaluritel oma ettevõtete käitamiseks ja teenuste osutamiseks üle minna süsinikneutraalsetele energiaallikatele.

Lõike 2 punktis 4 nimetatud looduskeskkonda parendavate tegevuste tegevussuuna eesmärk on investeeringute toetamine, mis panustavad kala kudealade ja rändteede parendamisse, et soodustada kalavarude taastumist looduslikul teel. Paljud ranna- ja sisevete kalanduse jaoks olulised koelmujõed ja ojad on kalade jaoks läbipääsmatud ning vajavad setete eemaldamist kalade rändteede avamiseks ning kudemistingimuste parendamiseks. Olulised on tegevused, mis aitavad kaasa kala kudemistingimuste parendamisele meres, näiteks ajutised kudealad kohale.

Olulised on investeeringud tegevustesse, mis tagavad liigilise mitmekesisuse Eesti rannikumeres, kahjustamata seejuures kalurite saake ja püügivahendeid ning tegevused, mis vähendavad kalapüügiiga kaasneva mittebioloogiliste jäätmete ja prügi sattumist veekeskkonda ning aitavad kaasa mereprügi kogumise ja ümbertöötlemise taristu väljaarendamisele. Lisaks toetatakse tegevusi, mis suurendavad keskkonnaalast teadlikkust, näiteks: talgud, koolitused, sündmused jms. Toetatavate tegevustena võib läbi viia ka erinevaid uuringuid, mis aitavad kavandada edasisi projektitegevusi, või annavad olulist sisendit looduskeskkonna parendamise teemadele ning tegevusi, mis vähendavad hülge ja kormorani kahjusid, näiteks: mereimetajate ja kormoranide heidutamine, linnumunade õlitamine jms, kui see on kooskõlas valdkondlike majandamise ja ohjamiskavadega ning Keskkonnaameti poolt kooskõlastatud.

Lõike 2 punktis 5 nimetatud kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuuna tegevusteks on investeeringute toetamine, mis panustavad ranna ja kalanduskogukondade identiteedi tugevdamisse, populariseerivad ja tutvustavad kalandust laiemale avalikkusele ja säilitavad ja edendavad kalandus- ja merendusala kultuuripärandit. Sellisteks tegevusteks on näiteks ajalooliste lautrite korrastamine ning kasutuselevõtmine; kalandust ja merendust tutvustavate sündmuste korraldamine ja kalandus/merendusala huvihariduslike laagrite, õpitubade ja koolituste korraldamine. Kalanduse ja merenduse traditsioonide säilitamise tegevuste alla lähevad näiteks trüki-, video- ja audiokandjate loomine ja eksponeerimine, kalandus- ja merendusala püsiekspositsioonide loomine jms.

Lõike 2 punktis 6 nimetatud kalurite teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuuna tegevusteks on koolituste toetamine, mis suurendavad ranna- ja sisevete kalurite teadmisi ja oskusi, suurendavad võimekust arendada välja uusi teenuseid ja tegeleda tootearendusega ning suurendada digitaalseid ja finantsalaseid oskusi jms. Lisaks ka tutvumine teiste Eesti ja välisriikide piirkondade kogemustega, näiteks õppereisid. Siia alla läheb ka kalandusettevõtjate koolitustel osalemise toetamine, mis võimaldab neil alustada tegevust teistel tegevusaladel või kalandusettevõtete töötajatele koolituste korraldamine, suurendamaks ettevõtja töötajate teadmisi ja oskusi.

Lõikega 3 sätestatakse piirsummad kalanduspiirkondadele projektitoetusteks. Kalanduspiirkonnas kohaliku arengu strateegiat rakendava kalanduse kohaliku tegevusrühma tegevussuundade eelarvete summa ei või ületada lisa 3 kehtestatud projektitoetuseks ettenähtud eelarvevahendite piirsummat. Lisa 3 sätestatud piirsumma jagatakse ära nende strateegia tegevussuundade vahel, mida kohaliku arengu strateegias rakendatakse. Summad kantakse kohaliku arengu strateegia rahastamiskavasse täpsusega kaks kohta peale koma. Lisa 3 sätestatakse piirsummad perioodiks 2023–2027.

Lõikes 4 sätestatakse, et EMKVF-i kohaliku arengu strateegia heakskiitmist taotlev mittetulundusühing võtab EMKVF-i kohaliku arengu strateegia vastu üldkoosoleku otsusega.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegia esitamisele

Lõikes 1 sätestatakse, et EMKVF-i kohaliku arengu strateegia heakskiitmiseks esitab kohalik tegevusrühm Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) elektrooniliselt *PRIA* e-teenuse keskkonna kaudu taotluse selleks ettenähtud tähtajal. *PRIA* teatab taotluse esitamise tähtaja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded arvestusega, et teate avaldamise ja taotluse esitamise tähtaja vahele jääks vähemalt kümme kalendripäeva.

Lõike 2 punktiga 1 sätestatakse tingimused, mille puhul tuleb *PRIA*-le esitada mittetulundusühingu põhikiri. Näiteks: mittetulundusühing on muutnud üldkoosoleku otsusega põhikirja, kuid muudetud põhikiri ei ole veel kantud registrisse, sellisel juhul tuleb koos põhikirjaga esitada ka põhikirja muudatuse kinnitanud üldkoosoleku protokoll.

Lõike 2 punktiga 2 sätestatakse, et esitatav nimekiri peab selgelt viitama, milline mittetulundusühingu liige kuulub millisesse huvirühma. Nimekiri esitatakse taotluse esitamisele eelneva päeva seisuga.

Mittetulundusühing peab vastama kohaliku tegevusrühma nõuetele, samuti peab nõuetele vastama esitatud kohaliku arengu strateegia. Juhul kui mittetulundusühing või kohaliku arengu strateegia ei vasta kehtestatud nõuetele, lükkab PRIA esitatud strateegia tagasi ning Regionaal- ja Põllumajandusministeerium strateegiat ei hinda. PRIA peab vähemalt 30 tööpäeva jooksul arvates dokumentide saamisest kontrollima kohaliku arengu strateegi heakskiitmist taotleva mittetulundusühingu vastavust ning kui lõikes 3 sätestatud tingimused on täidetud esitama kohaliku arengu strateegia Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile hindamiseks.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegia hindamisele ja heakskiitmisele

Lõikega 1 sätestatakse, et Regionaal- ja Põllumajandusministeerium hindab nõuetele vastavat EMKVF-i kohaliku arengu strateegiat lisas 5 „EMKVF-i kohaliku arengu strateegia hindamise kriteeriumid“ sätestatud hindamiskriteeriumite alusel.

Lõikega 2 sätestatakse, et kohaliku arengu strateegiate hindamiseks kehtestatakse miinimumkriteeriumid. Näiteks on hindamiskriteeriumite alusel võimalik kohaliku arengu strateegia hindamisel saada maksimaalselt 24 hindepunkti, miinimum on 58% maksimaalsest hindepunktide summast ehk 14 hindepunkti. Kui kohaliku strateegia saab alla 14 hindepunkti tähendab see seda, et strateegia on koostatud niivõrd nõrgalt, et selle rakendamine on võimatu. Kui kohaliku arengu strateegia saab mõnes hindamiskriteeriumis 0 punkti, ei ole võimalik strateegiat rakendada põhjusel, et mõni lisas 2 sätestatud nõue on täitmata või väga nõrgalt kirjeldatud. Strateegiate hindamiseks moodustatakse strateegiate hindamiskomisjon, hindepunkte strateegiatele antakse konsensuslikult. Saadud hindepunktide alusel ei moodustata paremusjärjestust ning saadud punktisummast ei olene tegevusrühmale määratavate vahendite suurus.

Lõikega 3 sätestatakse, et Regionaal- ja Põllumajandusministeerium teeb kohaliku arengu strateegia heakskiitmise otsuse kui kohaliku arengu strateegia vastab nõuetele. Samal ajal peab kohaliku tegevusrühma nõuetele vastama ka strateegia koostanud ja esitanud mittetulundusühing. Kogukonna juhitud kohaliku arengu toetamiseks ettenähtud vahendid tegevusrühmade kaupa määrab minister kahes jaos. Vahendid esimeseks perioodiks 31. detsembrini 2027 on 98% vahendite kogusummast. Vahendid 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2029 on 2% vahendite kogusummast.

Lõikega 4 sätestatakse, et kohaliku arengu strateegia heakskiitmise otsusega määratakse kindlaks programmi rahaline eraldis kohaliku arengu strateegia elluviimiseks ning kohaliku tegevusrühma täidetavad juhtimis- ja kontrollülesannetega seotud vastutusosalad.

Lõikega 5 sätestatakse, et kohaliku arengu strateegia heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsus tehakse 45 tööpäeva jooksul arvates PRIA poolt EMKVF-i kohaliku arengu strateegia edastamisest.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegia muutmisele

Lõikes 2 punktis 1 nimetatud kohaliku arengu strateegia muudatus ja põhjendus peab sisaldab konkreetseid arvandmeid, kui soovitakse muuta rahastamiskava, mis ei ületa KTKS-i § 47 lõikes 7 sätestatud piiri. Kui soovitakse muuta strateegia tekstiosasid, mis puudutavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 32 sätestatud, või rahastamiskava mis ületab seatud piirid, tuleb strateegia muudatust põhjalikult analüüsida. Näiteks: kui muudetakse rahastamiskava enam kui KTKS-i § 47 lõikes 7 on sätestatud, tuleb ümber vaadata ka muud arvandmed

(eesmärkide mõõdikud, tulemusnäitajad jms). Kui muudetakse strateegia tekstiosasid, tuleb strateegia muutmise taotluses analüüsida, miks muudatused on vajalikud, millest on need tingitud ning milliseid muutuseid strateegia rakendamisel esile kutsuvad.

Lõikega 3 sätestatakse tingimused mille puhul PRIA esitab strateegia muudatuse Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile kinnitamiseks, kui selliseid aluseid ei ole siis võib PRIA muuta kohaliku tegevusrühma taotlusel strateegia rahastamiskava. Rahastamiskava muutmisel peab PRIA kontrollima, kas kohalik tegevusrühm võttis strateegia muudatuse vastu vastavalt lõikes 1 ja 2 sätestatule.

Eelnõu neljas peatükk sätestab nõuded kohaliku arengu strateegia rakendamisele

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegia rakendamisele

Lõike 3 punktidega 1 ja 2 sätestatakse nõuded projektide hindamise komisjonile. Hindamiskomisjoni liige ei või osaleda enda või temaga seotud isiku projektitoetuste taotluste hindamisel, sealhulgas ka konkureerivate projektitoetuste taotluste hindamisel. Näiteks: hindaja on seotud taotlusega, mis on esitatud majandustegevuste mitmekesistamise tegevussuunda, sellisel juhul tuleb hindajal ennast taandada kõikidest majandustegevuste mitmekesistamise tegevussuuna projektide hindamisest. Piirang on tingitud sellest, et hindajal ei oleks võimalik panna enda taotlusega konkureerivatele taotlustele põhjendamatult madalaid hindepunkte.

Lõike 3 punktis 3 sätestatakse, et projektitoetuse taotleja ei või osaleda enda esitatud taotluse paremusjärjestuse kinnitamisel tegevusrühma üldkoosolekul, ning peab ennast taandama kõikide selle tegevussuuna projektide paremusjärjestuse kinnitamisest, mis on seotud tema enda esitatud projektitoetusega.

Lõikega 5 sätestatakse, et PRIA kogub selliseid andmeid, mis on kirjeldatud lisa 8 ja neid andmeid, mida kohalikud tegevusrühmad soovivad koguda kohaliku arengu strateegia raames. Kohaliku arengu strateegia raames kogutavad andmed tuleb ühtlustada, et vältida liigsed koormust PRIA-le.

Lõikega 6 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm esitab hiljemalt jooksva aasta 30. novembriks PRIA-le järgmise aasta taotlusvoorude eelarve tegevussuundade kaupa ning taotlusvoorude toimumise ajad. Tähtaeg on vajalik selleks, et PRIA-l oleks piisavalt aega kontrollida esitatud andmeid. PRIA kontrollib esitatud dokumentide nõuetekohasust ja esitatud andmete õigust

Lõike 7 punkt 2 sätestab, et üldkoosolekut võib vajadusel läbi viia ka veebikeskkonnas, sellisel juhul tuleb esitada koosolekul osalenud liikmete nimekiri huvirühmade kaupa. Nimekirja peab oma allkirjaga kinnitada koosoleku juhataja ja vähemalt üks juhatuse liige. Erand lubatakse vaid juhul, kui üldkoosoleku korraldamine tavalises korras ei ole võimalik näiteks pandeemiast tulenevate piirangute tõttu või siis muude ettenägematute kriisiolukordade puhul.

Lõikega 8 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm esitab PRIA-le kõik varem koostatud hindamiskomisjoni valimise ja hindamiskriteeriumite kinnitamisega seotud dokumendid, näiteks: üldkoosoleku protokoll ja osalenud tegevusrühma liikmete nimekiri.

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse nõuded avalikkuse teavitamisele

Kohalik tegevusrühm peab pidama veebilehte kus on avalikustatud vähemalt eelnõu § 10 nimetatud andmed.

Lõike 1 punktiga 13 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm peab strateegia rakendamise tulemustest teavitama laiemat avalikust. Näiteks: avalikustama kohaliku tegevusrühma veebileheküljel teabe ellu viidud tegevuste ja projektide kohta.

Lõike 1 punktiga 14 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm peab avalikustama oma koduleheküljel kohaliku arengu strateegia rakendamise seotud hindamisaruanded ja muu sellise.

Lõikega 2 sätestatakse tähtjad, millal kohaliku tegevusrühma veebileheküljel peab info olema uuendatud. Info peab olema lihtsalt leitav ja üheselt mõistetav. Info erinevate sündmuste kohta (päevakorrad, eelnõud jms) tuleb võimalusel asetada veebilehekülje avakuvale. Veebileheküljel avalikustatud info peab olema õige ja ajakohane.

Lõikega 3 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm peab korraldama enne projektitoetuste taotluste vastuvõtmise algust piirkondliku teabepäeva. Teabepäevast tuleb ette teatada vähemalt 10 tööpäeva. Piirkondlik infopäev tuleb korraldada enne iga projektitoetuste taotluste vastuvõtmise vooru, olenemata sellest mitu taotlusvoor planeeritakse korraldada. Piirkondlik infopäev peab toimuma mõistlikul ajal enne projektitoetuste taotluste vastuvõtmise vooru algust.

Lõike 4 punktidega 1–6 sätestatakse juhud, millal kohalik tegevusrühm peab kohaliku või üleriigilise meedia kaudu teavitama laiemat avalikkust toimuvast üldkoosolekust või infopäevast. Teates peab olema selgelt välja toodud koosoleku või infopäeva toimumise aeg ja koht, käsitletavad päevakorrapunktid ning viited veebilehele, kus on võimalik tutvuda arutusele tulevate teemade ja eelnõudega.

Lõikega 6 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm korraldab oma tegevuspiirkonnas isikute vastuvõtmise, selleks märgib kohalik tegevusrühm oma veebilehel ära koha ja kellaajad, millal on võimalik tulla konsultatsioonidele. Nõustamise võib kokku leppida ka muudeks kellaaegadeks, kuid vastav info peab olema kirjeldatud tegevusrühma veebilehel.

Eelnõu viies peatükk sätestab nõuded kohaliku arengu strateegia koostamise toetusele

Eelnõu §-ga 11 sätestatakse kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse andmise eesmärk ja toetatavad tegevused

Lõikega 1 sätestatakse toetuse andmise eesmärk. Eesmärgiks on suurendada piirkondlike mittetulundusühingute suutlikkust koostada Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) määruse 2021/1060 artikli 32 lõike 1 punktidele a-f nõetele vastav, piirkonna eripära arvesse võttes, laiapõhjaline tegevusstrateegia, mis aitab kaasa kohalike ressursside kasutuselevõtmisele ja integreerib kalandust teiste piirkonna tegevusaladega.

Lõikega 2 sätestatakse, et toetus hõlmab suutlikkuse suurendamise meetmeid ja ettevalmistavaid meetmeid, mis toetavad strateegia kavandamist ja tulevast rakendamist.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse taotlejale

Punktiga 1 sätestatakse, et kohaliku arengu strateegia toetust taotlev mittetulundusühing peab vastama KTKS-i § 47 lõikes 2 sätestatud kohaliku tegevusrühma määratlusele, mittetulundusühingu põhikiri peab vastama käesoleva määruse §-le 2 ning liikmeskond §-le 3, samuti tuleb täita §-s 10 sätestatud nõuded avalikkuse teavitamisele.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse nõuded kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse abikõlblikud kulud

Lõikega 1 sätestatakse abikõlblikud kulud strateegia koostamise toetuseks. Rahastamiskõlblikud kulud on saadud eksperthinnanguna ning neid on arvesse võetud ühikuhinna kehtestamisel. §-is 13 nimetatud kulude kohta paluti seitsmel konsultatsioonifirmal koostada eksperthinnang ühe kohaliku arengu strateegiate eeldatava maksumuse kohta, uuringule vastas viis konsultatsioonifirmat ning saadud andmete alusel kujundati välja kohaliku arengu strateegia maksumus summas 31 281 eurot, mida makstakse kohalikule tegevusrühmale lihtsustatud

kulumeetodi alusel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikkel 64 nimetatud rahastamiskõlbmatuid kulutusi ühikuhinna kehtestamisel arvesse ei võetud.

Eelnõu §-ga 14 sätestatakse kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse maksimaalne määr ja suurus ning toetuse vorm

Lõikega 1 sätestatakse toetusmäär 100% rahastamiskõlblikest kuludest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 real 14 kirjeldatud tegevusi, mis teenivad ühishuve, millel on kollektiivne toetusesaaja ning mis on uuenduslikud ja millele on tagatud üldsuse juurdepääs võib toetada kuni 100% toetusega.

Lõikega 2 sätestatakse ühikuhind kohaliku arengu strateegia koostamise toetamiseks. Toetust makstakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikkel 53 lõige 1 punktis b sätestatud vormis mis on ühikuhind ning mille kehtestamisel on kasutatud (EL) määruse 2021/1060 artiklis 94 lõikes 2 punktis a alapunktis i nimetatud eksperthinnangul põhinevat meetodikat.

Eelnõu §-ga 15 sätestatakse kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse taotlusele esitatavad nõuded

Lõike 1 punktiga 4 sätestatakse tingimused, mille puhul tuleb PRIA-le esitada mittetulundusühingu põhikiri. Näiteks kui mittetulundusühing on muutnud üldkoosoleku otsusega põhikirja, kuid muudetud põhikiri ei ole veel kantud registrisse, siis sellisel juhul tuleb koos põhikirjaga esitada ka põhikirja muudatuse kinnitanud üldkoosoleku protokoll.

Lõike 1 punktiga 6 sätestatakse, et mittetulundusühing esitab ära kirja ühingu liikmeks oleva kohaliku omavalitsuse volikogu otsusest mittetulundusühingu liikmeks astumise kohta. Kohaliku omavalitsuse korraldamise seaduse § 22 lõige 1 punkt 25 alusel on kohaliku omavalitsuse volikogu ainupädevuses otsustada valla või linna osalemine mittetulundusühingutes, seega volikogu otsus tõendab, et konkreetne kohalik omavalitsus on avaldanud soovi osaleda kohaliku tegevusrühma töös.

Lähtuvalt KTKS-i § 7 lõikes 3 sätestatule esitatakse EMKVF toetuse taotlus, maksetaotlus või muu menetlusdokument ainult e-keskkonna kaudu. KTKS-i § 7 lõike 2 alusel võib valdkonna eest vastutav minister meetme määrusega kehtestada, et kõik toetustaotlusega seotud dokumendid esitatakse ainult PRIA e-keskkonna kaudu.

Eelnõu §-ga 16 sätestatakse nõuded EMKVF-i kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse taotluse vastuvõtmise ning kohaliku tegevusrühma ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisele

Lõigetega 1 ja 2 sätestatakse, et PRIA kontrollib esitatud taotluse nõuetele vastavust, esitatud andmete õigsust ning kohaliku tegevusrühma ja toetatava tegevuse vastavust käesoleva määruse ning Euroopa Liidu õigusaktidele, EMKVF-i rakenduskavale ja KTKS-i nõuetele.

Eelnõu §-ga 17 sätestatakse nõuded EMKVF-i kohaliku arengu strateegia toetuse rahuldamisele või rahuldamata jätmisele

Lõikega 1 sätestatakse, et PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse KTKSi § 45 lg 3 punkti 2 alusel ehk eelistades ajaliselt varem esitatud nõuetekohast taotlust. Taotluse esitanud mittetulundusühing peab vastama KTKS-i § 47 lõige 2 sätestatule ning täitma määruse § 2, 3 ja 10 nõudeid.

Eelnõu §-ga 18 sätestatakse EMKVF-i kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse saaja kohustused

Kehtestatakse kohustused kohaliku arengu strateegia koostamise toetuse saajale.

Eelnõu kuues peatükk sätestab nõuded kohaliku tegevusrühma toetusele

Eelnõu §-ga 19 sätestatakse kohaliku tegevusrühma toetuse eesmärk ja toetatavad tegevused

Lõikega 1 sätestatakse kohaliku tegevusrühma toetuse eesmärk. Toetuse eesmärgiks on soodustada kalanduskogukondade arengut ja suurendada kalanduse kohalike tegevusrühmade suutlikkust elavdada kohaliku arengu strateegiate rakendamist. Elavdamine on tegevusrühma võimekus kogukonnaga suhtlemisel: julgustada, ergutada ja toetada indiviide ja grupe esitama projekte, mis panustavad piirkondliku strateegia eesmärkide saavutamisse. Eesmärk on soodustada sidusrühmade teabevahetust, toetada potentsiaalseid taotlejaid tegevuste väljatöötamisel ja taotluste koostamisel. Näiteks korraldada informatsioonikampaaniad (üritused, koosolekud, sotsiaalmeedia, ajakirjandus jms), kus tutvustatakse fondi ja selle toetusvõimalusi ja kohtumisi partneritega, kogukonna juhtgruppidega ja potentsiaalsete projektide eestvedajatega uute ideede ja usaldusväärse loomiseks. Elavdamist viib ellu tegevusrühma personal ja juhtorganid.

Lõikega 2 sätestatakse, et kohaliku tegevusrühma toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL)1021/1060 artikli 34 lõike 1 punktis c sätestatud kohaliku arengu strateegia ning selle rakendamise juhtimiseks, seireks ja hindamiseks, sealhulgas sidusrühmadevahelise teabevahetuse hõlbustamiseks. Nimetatud kohaliku arengu strateegia rakendamist toetavad meetmed on suunatud kohaliku tegevusrühma toimimise tagamisele ja EMKVF meetme „Perioodi 2021-2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ rakendamise toetamisele kalanduspiirkondades. Tegevused keskenduvad kohalike tegevusrühmade jooksvate kulude ja strateegiat elavdavate kulude katmisele. Tegevusrühmade jooksvad kulud on personalikulud, bürookulud, kontoritehnika soetamise kulud, kulutused sideteenustele ja kontoriruumide rendile ning transpordile jms. Elavdamisega seotud kulud on kulutused erinevatele kaasamis- ja teavitustegevusele, konsultatsiooni ja nõustamistegevustele, fondi tutvustamist ja populariseerimist toetavatele tegevustele kalanduspiirkondades, projektitaotlusvoorude korraldamisega seotud tegevused jms.

Lõikega 3 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm saab kasutada EMKVF vahendeid alates kohaliku arengu strateegia heakskiitmisest Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt, kuid alles peale avalduse esitamist PRIA-le EMKF perioodi vahendite kasutamise lõpetamise kohta. Piirangu eesmärgiks on vältida EMKF ja EMKVF vahendite topeltkasutust. EMKF vahendeid maksti kohalikele tegevusrühmale kuludokumentide alusel, kuid EMKVF vahendeid hakatakse maksta lihtsustatud kulumeetodi alusel. Seega tekiks väga suur oht ühe ja sama tegevuse toetamiseks kaks korda. EMKF vahendid kohaliku algatusrühma jooksvate ja elavdamiskulude katmiseks on abikõlblikud kuni 31. detsembrini 2023. Nendest vahenditest ei või rahastada EMKVF perioodi tegevusi, näiteks: projektitaotlusvoorude ettevalmistamine, erinevad koosolekud või teated meedias, samuti personalikulud, mis on seotud EMKVF perioodi tegevuste ettevalmistamisega. Kohalikud tegevusrühmad peavad selgelt eristama, millised kulud kaetakse EMKF perioodi vahenditest kuludokumentide alusel ja millised kulud EMKVF perioodi vahenditest lihtsustatud kulumeetodil ühikuhinna alusel.

Eelnõu §-ga 20 sätestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma toetuse taotlejale

Lõikega 1 sätestatakse, et tegevusrühma toetust taotlev mittetulundusühing peab vastama KTKS-i § 47 lõikes 2 sätestatud kohaliku tegevusrühma määratlusele. Mittetulundusühingu põhikiri peab vastama meetme määruse § 2 sätestatud tingimustele, liikmeskond meetme määruse §-le 3 ja teavitustegevused §-le 10. Samuti peab olema Regionaal- ja Põllumajandusministeerium heakskiitnud kohaliku arengu strateegia.

Lõike 1 punktiga 7 sätestatakse, et taotleja kohta ei ole kehtestatud ettevõtluskeeldu ja karistusseadustiku ei ole kantud andmeid kelmuse, hankekelmuse Euroopa Liidu huve kahjustades, soodustuskelmuse, investeerimiskelmuse, kindlustuskelmuse, arvutikelmuse, altkäemaksu võtmise, altkäemaksu vahendamise, altkäemaksu andmise, mõjuvõimuga kauplemise, toimingupiirangu rikkumise, tegevusloata ja keelatud majandustegevuse, ärikeelu ja teataval erialal ning ametikohal töötamise rikkumise keelu ja maksejõuetuse põhjustamise kohta.

Lõikega 2 sätestatakse, et kohaliku tegevusrühma toetust võib anda ainult ühe kohalik arengu strateegia rakendamiseks. Kohalikud tegevusrühmad ei või rahastada EMKF perioodi vahenditest EMKVF perioodi tegevusi, olenemata sellest, et nende strateegiad on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt kinnitatud ning neile on ministri käskkirjaga määratud haldusvahendid EMKVF perioodiks. Seega peavad kohalikud tegevusrühmad selgelt eristama kulud mis on tehtud EMKF perioodi lõpetamise tegevusteks kuludokumentide alusel ja EMKVF perioodi alustamiseks tehtud tegevused, mida kompenseeritakse ühiku hinna alusel lihtsustatud kulumeetodiga.

Eelnõu §-ga 21 sätestatakse kohaliku tegevusrühma toetuse abikõlblikud kulud

Lõike 1 punktides 1–21 nimetatud rahastamiskõlblikud kulud on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 94 lõikes 2 punktis a alapunktis ii nimetatud varasemat tegevust puudutavate kontrollitud andmetel põhinevale metoodikale, mille alusel on välja arvatatud tegevusrühmade toetuseks makstav ühikuhind. Ühikuhinda makstakse kohalikule tegevusrühma lihtsustatud kulumeetodi alusel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikkel 64 nimetatud rahastamiskõlbmatuid kulutusi ühikuhinna kehtestamisel arvesse ei võetud.

Eelnõu §-ga 22 sätestatakse kohaliku tegevusrühma toetuse maksimaalne suurus ja määr ning toetuse andmise vorm

Lõikega 1 sätestatakse, et tegevusrühma halduskulud ei või ületada lisas 3 nimetatud piirsummasid ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 34 lõikes 2 toodud avaliku sektori osaluse kogusumma 25% piirmäära.

Lõikega 2 sätestatakse toetuse määr 100% kohaliku arengu strateegia rakendamiseks. Vastavalt (EL) määruse 2021/1139 lisa 3 rida 12 sätestatule on kohaliku tegevusgrupi jooksvate kuludega seotud tegevusi võimalik toetada kuni 100% toetusega.

Lõikega 3 sätestatakse et tegevusrühma toetust makstakse ühikuhinna alusel. Ühikuhinna arutamisel on aluseks võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 94 lõikes 2 punktis a alapunktis ii nimetatud varasemat tegevust puudutavad kontrollitud andmetel põhinevat metoodikat.

Lõigetega 4 ja 5 kehtestatakse ühikuhinnad tegevusrühma toetusele. Juhul kui kohaliku tegevusrühma kogueelarve on enam kui 2 miljonit eurot, makstakse tegevusrühmale 0,2 eurot iga projektitoetuse taotlejale välja makstud euro kohta. Juhul kui kohaliku tegevusrühma eelarve on vähem kui 2 miljonit eurot, makstakse tegevusrühmale 0,25 eurot iga projektitoetuse taotlejale väljamakstud euro kohta. Kahe ühikuhinna kehtestamise on tingitud sellest, et alla 2 miljoni euro eelarvega tegevusrühmadel on võimalik väljamakstav summa väiksem kui üle 2 miljoni eelarvega tegevusrühmal, samal ajal on halduskulud tegevusrühmadel suhteliselt sarnased, seega on suurema toetuse võimaldamine väiksema eelarvega tegevusrühmadele õigustatud.

Eelnõu §-ga 23 sätestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma toetuse taotlusele

Kehtestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma toetuse taotluse raames esitatavatele dokumentidele.

Eelnõu §-ga 24 sätestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma toetuse taotluse rahuldamisele või rahuldamata jätmisele

Kehtestatakse nõuded tegevusrühma toetuse taotluse rahuldamisele või rahuldamata jätmisele.

Eelnõu §-ga 25 sätestatakse kohaliku tegevusrühma toetuse saaja kohutused

Kehtestatakse nõuded tegevusrühma toetuse saajale.

Eelnõu seitsmes peatükk sätestab nõuded projektitoetusele

Eelnõu §-ga 26 sätestatakse projektitoetuse andmise eesmärk ja toetatavad tegevused

Projektitoetust saab taotleda ainult nende tegevussuundade raames, mis on kantud kohaliku arengu strateegiasse. Näiteks: juhul kui SWOT- analüüsist selgub, et mõne tegevussuuna rakendamine kalanduspiirkonnas ei ole otstarbekas ning kohaliku tegevusrühma üldkoosolek selle kinnitab, siis konkreetses kalanduspiirkonnas sellesse tegevussuunda projektitoetuste taotlusi esitada ei saa.

Lõikega 2 sätestatakse projektitoetuste andmise eesmärk ja tegevused vee-elusressursside väärimise ja otseturustamise tegevussuunas. Toetatakse investeeringuid, mis suurendavad ranna- ja sisevete kalurite sissetulekuid ja konkurentsivõimet kalandustoodete turul, aitavad paremini toime tulla kliimamuutustest tulenevate muutustega ning aitavad kasutusele võtta süsinikneutraalseid alternatiivseid energiaallikaid. Näiteks investeeringud kala käitlemise ja töötlemise seadmesse, nõuetekohase jahutamise ja säilitamise seadmetesse ja transporditingimuste parendamisse. Otseturustamise arendamine, näiteks statsionaarsed ja mobiilsed müügipunktid, toodete eksponeerimiseks, säilitamiseks ja jahutamiseks vajalikud seadmed. Samuti infotehnoloogilised lahendused (kassasüsteemid jms) ning e-platvormide arendamine kaupade müügiks. Tootearendus, et laiendada kalurite pakutavat tootevalikut ning võtta kasutusele seni vähe kasutatud kalaliike. Visuaalse identiteedi väljaarendamine ja nõuetekohaste pakendite väljaarendamine. Investeeringud, mis aitavad kaluritel oma tootmis- ja turustamisüksusi üle viia süsinikneutraalsetele energiaallikatele.

Lõikega 3 sätestatakse projektitoetuse andmise eesmärk ja tegevused sadamate taristu parendamise ja teenuste mitmekesistamise tegevussuunas. Toetatakse investeeringuid, mis mitmekesistavad kohalikul tasandil oluliste ranna- ja sisevetel kasutatavates kalasadamates pakutavaid teenuseid, mis pakuvad kaluritele kala lossimise ja hoiustamise teenuseid ja võimaldavad sadamates hoida kalapüügi-aluseid. Lisaks toetatakse investeeringuid, mis keskenduvad tööohutusele väikesadamates ja vähendavad ekstreemsetest ilmastikuoludest tulenevaid kahjustusi sadamataristule, näiteks: investeeringud mis tagavad, et sadamarajatised peavad paremini vastu võimalikele üleujutustele, kaitsevad sadamabasseini täitumist setetega ekstreemsete tormide tagajärjel. Investeeringud, mis aitavad kaasa kala säilitamise tingimuste parendamisele sadamates, et vähendada kliimamuutustest tuleneva vee soojenemisega kaasneva kala kvaliteedi langust. Investeeringud, mis aitavad kaasa mereprügi kogumisele ja muude keskkonnaohtude vähendamisele. Investeeringud, mis loovad eeldused ranna- ja sisevetel kasutatavate sadamates pakutavate teenuste mitmekesistamiseks on näiteks: teenused harrastus kalapüüdjatele, sündmusturismi arendamine, mereturismiteenuste arendamine, kütusetankimise võimalused nii kalalaevadele kui ka hobilaevadele, teenused kogukondadele jms. Selle tegevussuuna alla lähevad ka näiteks investeeringud, mis parendavad kalurite olmetingimusi ning mis toetavad puhkealade ja muude avalike kasumit mittetaotlevate teenuste väljarändamist sadamates

Lõikega 4 sätestatakse projektitoetuse andmise eesmärk ja tegevused majandustegevuste mitmekesistamise tegevussuunas. Kalapüügisektoris tegutseva ettevõtja sissetulekud on suures sõltuvuses püügi hooajalisusest, kalaressursist, ilmastikuoludest ja kala hinnast. Majandustegevuste mitmekesistamise tegevuste laiem eesmärk on võimaldada kaluritele lississetulekut kalandussektorist lahkumata, luua uusi töökohti ja ettevõtteid rannapiirkondadesse. Näiteks: investeeringud, mis aitavad kasutusele võtta piirkondade ressursse (pilliroog, ravimuda, vetikad jms) ja paremini ära kasutada positiivseid turismitrende kalanduspiirkondades. Investeeringud, mis aitavad kaasa ranna ja sisevete kalurite majandustegevuse laienemisele teistesse sektoritesse, näiteks metsandus, põllumajandus, mere ja rannikuturism jms. Investeeringud, mis aitavad kaluritel oma ettevõtete käitamiseks ja teenuste osutamiseks üle minna süsinikneutraalsetele energiaallikatele. Toetatakse investeeringuid, mis mitmekesistavad ranna ja sisevete kalurite majandustegevust ja loovad neile uusi sissetulekuallikaid ning suurendavad sissetulekuid, samuti aitavad laiendada ja arendada juba olemasolevaid kõrvaltegevusi samuti selliseid investeeringuid, mis aitavad paremini toime tulla kliimamuutustest tulenevate muutustega ning aitavad kasutusele võtta süsinikneutraalseid alternatiivseid energiaallikaid.

Lõikega 5 sätestatakse projektitoetuse andmise eesmärk ja tegevused looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuunas. Tegevussuuna eesmärk on investeeringute toetamine, mis panustavad kala kudealade ja rändteede parendamisse, et soodustada kalavarude taastumist looduslikul teel ja mis parendavad üldist looduskeskkonda. Paljud ranna- ja sisevete kalanduse jaoks olulised koelmujõed ja ojad on kalade jaoks läbipääsmatud ning vajavad setete eemaldamist kalade rändteede avamiseks ning kudemistingimuste parendamiseks. Olulised on tegevused, mis aitavad kaasa kala kudemistingimuste parendamisele meres, näiteks ajutised kudealad kohale. Toetatavad on ka tegevused, mis vähendavad prügi ja kalapüügiga kaasneva mittebioloogiliste jäätmete sattumist veekeskkonda ning aitavad kaasa mereprügi kogumise ja ümbertöötlemise taristu väljaarendamisele. Looduskeskkonna parendamise tegevustena toetatakse ka tegevusi, mis aitavad kaasa keskkonnavalase teadlikkuse kasvule ning kaasavad kogukondasid keskkonda parendavatesse tegevustesse (näiteks: talgute korraldamine, keskkonnaliste koolituste ja seminaride korraldamine, sündmuste korraldamine jms) ning uuringute koostamine, saamaks sisendit tegevuste kavandamisel looduskeskkonda parendavate tegevuste elluviimiseks. Selle tegevussuuna all saab toetada ka hülge ja kormorani kahjude vähendamisega seotud tegevusi, näiteks: mereimetajate ja kormoranide heidutamine, linnumunade õlitamine jms, juhul kui see on kooskõlas valdkondlike majandamise ja ohjamiskavadega ning Keskkonnaameti poolt kooskõlastatud

Lõikega 6 sätestatakse projektitoetuse andmise eesmärk ja tegevused kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuunas. Toetatavateks tegevusteks on investeeringud, mis panustavad ranna- ja kalanduskogukondade identiteedi tugevdamisse, populariseerivad ja tutvustavad kalandust laiemale avalikkusele ning säilitavad ja edendavad kalandus- ja merendusala kultuuripärandit. Sellisteks tegevusteks võivad olla näiteks ajalooliste laurite korrastamine ja kasutuselevõtmine ning avalike puhkealade loomine, samuti ka kalandust ja merendust tutvustavate sündmuste ja kalanduse ja merendusala huvihariduslike laagrite, õpitubade ja koolituste korraldamine. Kalandus- ja merendustraditsioonide säilitamise tegevusteks võivad olla näiteks: trüki-, video- ja audiokandjate loomine ja eksponeerimine, kalandus- ja merendusala püsiekspositsioonide loomine.

Lõikega 7 sätestatakse projektitoetuse andmise eesmärk ja tegevused teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuunas. Siia kuulub investeeringute toetamine, mis suurendavad ranna- ja sisevete kalurite teadmisi ja oskusi, näiteks üldharivad koolitused, seminarid ja õpitoad kalanduse, kalatoodete töötlemise, turustamise, finants ja digitaalse kirjaoskuse jms valdkonnas, samuti õppereisid Eesti ja välisriikide piires uute kogemuste ja oskuste omandamiseks. Lisaks toetatakse ka koolitusi, mis suurendavad kalurite võimekust arendada välja uusi tegevusalasid ja tooteid või laiendada juba olemasolevaid lisategevusi ning koolitused, mis suurendavad kalandusettevõtete töötajate teadmisi.

Lõikega 8 sätestatakse, et tegevused peavad olema selgelt ja üheselt seotud tegevussuuna eesmärkidega. Samuti ei või ühte ja sama tegevust jagada kahe erineva tegevussuuna vahel. Näiteks: kui toetuse taotleja soovib pakkuda majutusteenust ja toitlustusteenust turistidele, siis võib mõlema tegevuse elluviimiseks toetust küsida ainult majandustegevuste mitmekesistamise tegevussuunast, mitte nii, et majutusteenuse arendamiseks küsitakse toetust majandustegevuste mitmekesistamise tegevussuunast ja toitlustusteenuse arendamiseks vee-elusressursside väärimise tegevussuunast.

Lõikega 9 sätestatakse, et taastuvenergia lahenduste kasutuselevõtmist toetatakse ainult vee-elusressursside väärimise ja otseturustamise, sadamate taristu parendamise ja teenuste mitmekesistamise, majandustegevuste mitmekesistamise ja kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuundade raames.

Lõikega 10 sätestatakse, et sadamate taristu parendamise ja teenuste mitmekesistamise tegevussuunas toetatakse tegevusi vaid neis sadamates, mis on loetletud kohaliku arengu strateegias ning mille kohta on koostatud lisa 2 punktis 4 toodud analüüs.

Lõikega 11 sätestatakse, et kui looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuuna raames korraldatakse uuringuid, siis uuringu koostaja võib olla ainult evalveeritud teadus- ja arendusasutus. Evalveeritud teadus- ja arendusasutuste nimekirja leiab Eesti Teadusagentuuri koduleheküljelt www.etag.ee. Piirang kehtestatakse selleks, et tagada uuringute kvaliteet.

Lõikega 13 sätestatakse, et hoonestusprojektide arenduse toetamine, mille eesmärk on hoonete kohene müümine, ei ole lubatud.

Eelnõu §-ga 27 sätestatakse nõuded projektitoetuse taotlejale

Lõike 2 punktiga 3 sätestatakse, et sihtasutuse nõukogu või juhatuse liikmetest peab olema vähemalt 50% sellised füüsilised isikud, kes esindavad seaduslikul alusel (juhatuse liige või notariaalne volitus) ettevõtet, millel on kehtiv kaluri kalapüügiluba või füüsilisest isikust ettevõtjad, kes omavad kaluri kalapüügiluba. Täpsustus on tingitud sellest, et sihtasutuse nõukogusse saavad kuuluda vaid füüsilised isikud, kuid füüsilisele isikule kaluri kalapüügiluba ei anta.

Lõikega 3 sätestatakse, et majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuuna tegevuse elluviimise eest antavat toetust võivad taotleda vaid need mikroettevõtjad, kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba ning kes tegelevad piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal. Piisavaks majandustegevuseks loetakse kaluri kalapüügiloo alusel tegutseva ettevõtja toetuse taotlemisele eelnenud kalendriaasta lossitud kalapüügi esmamüügi väärtust, mis Statistikaameti avaldatud andmete kohaselt vastab nimetatud kalendriaasta vähemalt poole aasta arvestuslikule elatusmiinimumile. Arvestuslik esmamüügi väärtus saadakse järgmiselt: taotleja lossimisandmed kalaliikide kaupa korrutatakse ametlike esmakokkuostuhindadega, saadud tulemust võrreldakse nimetatud kalendriaasta vähemalt poole aasta arvestusliku elatusmiinimumiga. Nõue ei laiene teistele tegevussuundadele.

Lõikega 7 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm ei või § 26 lõigetes 2–7 nimetatud tegevuste elluviimiseks toetust taotleda. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060 artikkel 33 lõige 5 sätestab, et kohalik tegevusrühm võib olla toetusesaaja ning viia ellu tegevusi kooskõlas strateegiaga, eeldusel et ta tagab ülesannete lahususe põhimõtte austamise. Projektitoetuste kasutamise korral ei ole võimalik tagada kohaliku tegevusrühma ülesannete lahusust, sest kohalik tegevusrühm oleks korraga nii projektitoetuste taotleja, toetustaotluse hindaja ja hindamistulemuse kinnitaja kui ka hilisem toetuste taotluse elluviija.

Toetuse taotlejal peavad olema vajalikud rahalised vahendid või finantsmehhanismid, et katta tegevus ja hoolduskulud tegevuste puhul, mis hõlmavad taristuinvesteeringut või tootlikku investeeringut, et tagada investeeringute finantskestlikkus.

Lõike 8 punktidega 6 ja 7 sätestatakse nõuded taotlejale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 11 lõige 5 alusel on „tõsiste rikkumiste keeldu“ laiendatud ka sisevete kalapüügil tegutsevatele ettevõtjatele, põhjuseks eelkõige see, et tõsised rikkumised tekitavad kalavarudele sarnast kahju nii meres kui sisevetel ja toetuste kontekstis tuleb nõuded ettevõtjatele rakendada sarnaselt. Samuti on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 11 lõike 5 alusel pikendatud taotluste vastuvõetamatus perioodi. Tähtaja aluseks on Euroopa Komisjoni delegeeritud määruse 2022/2181 artiklis 3 lõikes 2 nimetatud tähtaeg. Kui Keskkonnaamet tuvastab, et ettevõtja on seotud EL ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiga tegelevate laevade nimekirja kantud kalalaeva käitamise, haldamise või omamisega, siis on tegemist kalapüügiseaduse § 87 rikkumisega.

Kui eesmärgiks on tegevused, mis eeldavad mingite lubade olemasolu peab projektitoetuse taotleja ka teistes õigusaktides sätestatud nõudeid täitma. Näiteks kui projektitoetuse tegevuseks on toidukoolitus, mis nõuab toiduseaduse mõistes tegevusluba, peab sellisel juhul olema toetuse taotlejal tegevusluba väljastatud enne tegevuste elluviimist.

Eelnõu §-ga 28 sätestatakse projektitoetuse abikõlblikud kulud

Lõikega 1 sätestatakse projektitoetuste taotluse abikõlblikud kulud. Abikõlblikud kulud peavad toetama EMKVF 2021–2027 rakenduskava ning kohaliku arengu strateegias püstitatud eesmäärke. Kulud on abikõlblikud, kui need on otseselt seotud konkreetse projektitegevusega. Kõik kulud peavad järgima usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid ja olema vabad huvide konfliktist. Kulu loetakse põhjendatuks, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil. Kulud peavad esile kutsuma muutuse taotleja majandustegevuses, näiteks: suurenevad toetuse taotleja sissetulekud, võetakse kasutusele mingi uus majandustegevust mitmekesisust tegevussuund või arendatakse edasi olemasolevaid kõrvaltegevusi. Kulutuse tõhususe näitajad on näiteks ranna- ja sisevetepüügil kasutatavate sadamate kasutusaktiivsuse ja sadamates pakutavate teenuste mitmekesisuse suurenemine, kalade kudealade olukorra paranemine, liigilise mitmekesisuse tagamine rannikumeres ning üldise looduskeskkonna ja keskkonnaalase teadlikkuse paranemine. Abikõlblikud on kulutused, mis suurendavad kalandus- ja merendusala tegevuse populaarsust ning aitavad kaasa kalandusalaste traditsioonide säilisele rannapiirkondades ning suurendavad kalurite teadmisi ja oskusi ja aitavad kaluritel kasutusele võtta uusi tegevusalasid.

Lõikes 2 nimetatud taastuenergia kasutuselevõtmise kulud on abikõlblikud üksnes toetuse taotleja oma tarbimise ulatuses. See tähendab, et investeeringuid toetatakse ainult selles energiatarbe ulatuses, mis kulub toetuse taotleja objekti käitamiseks. Omatarbe arvutamise alused on nimetatud punktides 1, 2 ja 3. Taastuenergia üksus võib olla suurem, kui taotleja omatarbeks on vajalik, kuid sellisel juhul arvestatakse taastuenergia tootmise üksuse ehitusmahust maha taotleja energia kasutuse omatarve ning toetust on võimalik anda ainult sellele osale projektist.

Lõikega 3 sätestatakse, kuidas arvutada taastuenergia tootmise üksuse suurus. Näiteks: taotleja tarbimiskoha energiatarve on taotluse esitamisele eelneval aastal keskmiselt 20 000 kilovatti. Saadud tulemus jagatakse 1000-ga ($20\,000/1000 = 20$), ehk siis tootmisüksuse abikõlblik suurus on 20 kilovatti.

Lõikega 6 sätestatakse, et toetuse taotlejal tuleb esitada energiaaudit, kust on võimalik teada saada objekti energia omatarve. Energiaauditit ei ole vaja esitada, kui toetuse taotleja suudab tõendada objekti energiatarbe järgmiselt: andmed tarbimiskoha ühe aasta energiatarbe kohta on võimalik saada energiamüüja andmebaasidest või kui toetuse taotlejal on olemas ehitusprojekt,

kus on märgitud rajatava ehitise energia tarbimise andmed. Energiaauditit ei ole vaja esitada ka juhul, kui objekti energiatarbimine on selgelt eristatav sellise muu objekti energiatarbimisest, mis saab energiat sama liitumispunkti kaudu. Näiteks: tarbimispunktist saavad energiat laut ja külmhoone, investeringu objektiks on taastuenergia seadme rajamine külmhoone käitamiseks. Kui külmhoone energiatarve on selgelt eristatav, siis energiaauditi vaja ei ole. Kui külmhoone energiatarbe andmeid ei ole võimalik lauda energiatarbest eristada, tuleb külmhoonele koostada energiaaudit, et teada saada külmhoone aastane energiatarve.

Eelnõu §-ga 29 sätestatakse projektitoetuse mitteabikõlblikud kulud

Punktiga 1 sätestatakse järgmised mitteabikõlblikud kulud.

1. Laenuintress, välja arvatud toetuste (grantide) puhul, mis on antud intressitoetusena või tagatistasu toetusena.
2. Maa ostusumma, mis moodustab rohkem kui 10% asjaomase tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest; mahajäetud aladel ja varem tööstuslikus kasutuses olnud aladel, millel on hooned, on see piirmäär 15%; rahastamisvahendite puhul kohaldatakse neid protsendimäärasid vahendite lõplikule saajale tehtavate programmimaksete suhtes või tagatiste puhul laenusumma suhtes, millele tagatis on antud.
3. Käibemaks, välja arvatud järgmistel juhtudel:
Tegevused, mille kogumaksumus on alla 5 000 000 euro (koos käibemaksuga).
Tegevused, mille kogumaksumus on vähemalt 5 000 000 eurot (koos käibemaksuga), kui see ei ole riigisiseste käibemaksualaste õigusaktide kohaselt tagasinõutav.

Punktiga 2 sätestatakse järgmised mitteabikõlblikud kulud.

1. Tegevused, mis suurendavad kalalaeva püügivõimsust.
2. Selliste seadmete soetamine, mis suurendavad kalalaeva võimekust leida kala.
3. Kalalaevade ehitamine, soetamine või import.
4. Uurimuslik kalapüük.
5. Varude otsene taasasustamine, välja arvatud juhul, kui see on liidu õigusaktis sõnaselgelt sätestatud uuesti loodusesse laskmise meetmena või muu kaitsemeetmena või kui tegemist on eksperimentaalse taasasustamisega.
6. Uute sadamate või uute oksjonihoonete ehitamine, välja arvatud uute lossimiskohtade ehitamine.
7. Kalalaeva pea- või abimootori asendamine või moderniseerimine.

Punktiga 3 sätestatakse, et kulud, mis on tehtud enne toetuse taotluse esitamist kohalikele tegevusrühmale, on abikõlbmatud, välja arvatud ettevalmistava töö kulu.

Punktiga 5 sätestatud projekteerimisega seotud kulu ilma sama objekti ehitamiseta projekti raames. Projekteerimisega seotud kulu eraldiseisvana ja ainult ühe toetatava tegevusena ei ole abikõlblik. Projekteerimisega seotud kulu on abikõlblik ainult sel juhul, kui projekteeritakse ja ehitatakse projekteeritud objekt ühe ja sama projekti raames.

Punktiga 8 sätestatakse, et kulutused taotleja eluaseme parendamisele ei ole abikõlblikud. Juhul kui hoones, mille rekonstrueerimisele toetust taotletakse, asub ka taotlejale kuuluv eluruum, tuleb taotluses selgelt eristada teenuse pakkumiseks mõeldud ruumid ja taotleja kasutuses olevad eluruumid. Abikõlblike kulude hulka võib arvata ainult neid kulusid, mis tehakse teenuse pakkumiseks mõeldud ruumides. Juhul kui teostatavate tööde hulgas on tegevusi, mis hõlmavad kogu hoonet, näiteks katus, vundament, väline vooderdus, kanalisatsioon, veevarustus, elektripaigaldis jms, tuleb projekti abikõlblikest kuludest maha arvata taotleja eluruumi osakaal kogu hoonest. Näiteks: taotletakse toetust hoone rekonstrueerimiseks, mille pindala on 250 m², taotleja kasutuses olev eluruumi pindala on 75 m². Võetakse suhtarv hoone kogupindalast, ehk 30% hoonest on kasutatav taotleja eluruumidena. Seega kogu hoonet hõlmavate tööde

maksumusest lahutatakse 30% mis on projekti abikõlblik kulu, millest arvutatakse toetus taotlejale.

Punktiga 10 sätestatakse, et abikõlblik ei ole projektitoetuse taotlemise puhul toetuse taotleja tavapärane kulu. Tavapärane kulu on kulu, mida toetuse taotleja teeb nii ehk teisti olenemata toetuse kasutamisest. Mittetavapärane kulu on selline kulu, mis on otseselt seotud projektitoetuste taotluse raames elluviidavate tegevustega. Näiteks: toetuse taotleja rendib ruume oma tavapäraseks tegevuseks, mis on abikõlbmatu. Kui toetuse taotleja rendib ruume selleks, et viia ellu projektitoetuste taotluses kirjeldatud tegevusi (korraldab seminari, koolitust) on ruumide rentimine abikõlblik.

Punktiga 14 sätestatakse nõuded mootorratta, M- või N- kategooria sõiduki kohta. Abikõlblik on ainult sellise N- kategooria sõiduki ostmise või liisimise kulu, mis on tootja poolt valmistatud kuni kolme istekohaga ja mille kaubaruumi on tootja eraldanud istmekohtadest püsiva vaheseinaga. Nõuded loetakse täidetuks, kui esitatakse auto registreerimisel tüübikinnitus, kust on selgelt näha, kas tegu on komplektse autoga, mille komplekteerimise astmed on teostanud üks valmistaja Majandus- ja Kommunikatsiooniministri määruse „Auto, mootorratta, mopeedi ja nende haagiste tüübikinnituse, üksiksõiduki kinnituse ja ümberehituse tingimused, nõuded ja kord¹” nr 37 § 2 punkt 8 mõistes.

Eelnõu §-ga 30 sätestatakse nõuded projektitoetuse maksimaalse suuruse ja määra ning toetuse vormi kohta

Lõikega 1 sätestatakse, et projektitoetuse saaja võib programmiperioodi jooksul saada projektitoetust kokku kuni 400 000 eurot. Konkurentsiseaduse § 2 tähenduses üksteisega valitseva mõju kaudu seotud isikud, kes tegutsevad samas kalanduspiirkonnas ja samas valdkonnas, ning äriseadustiku § 6 tähenduses kontserni moodustavad isikud loetakse üheks projektitoetuse saajaks. Piirang ei laiene kohalikele omavalitsusele ja kohaliku omavalitsuse asutusele.

Lõikega 5 kehtestatakse maksimaalne toetusmäär vee-elusressursside töötlemise ja otseturustamise tegevussuunas. Kuna tegemist on väikesemahulise rannapüügi toetamisega, sest kalandusettevõtjad teevad investeeringuid peamiselt oma saagi väärimiseks ja otseturustamiseks, on võimalik tegevussuunas kehtestada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 real 7 nimetatud maksimaalselt 100% toetusmäär. Lähtuvalt sellest kehtestatakse kalurite tulundusühistule toetuse määraks 80% abikõlblikest kuludest ning 70% abikõlblikest kuludest kui taotleja on mikroettevõtja, kes tegeleb väikesemahulise rannapüügiga ning kes omab kehtivat kaluri kalapüügi luba. Võrreldes EMKF-perioodiga on toetusmäärad kõrgemad, selle eesmärk on soodustada kalureid investeerima oma saakide väärimisse ja otseturustamisse. Kalurite tulundusühistute toetamine kõrgema protsendiga aitab kaasa kalurite koondumisele tulundusühistutesse ning soodustab ettevõtjate omavahelist koostööd. Kui kaluri kalapüügiloale on kantud mutnik, pöörinoot, kaldanoot või muud veetavad püügivahendid, on toetuse määraks 50 % abikõlblikest kuludest, sest EU määrused ei võimalda maksta suuremat toetust, kui toetuse taotleja kasutab veetavaid püügivahendeid.

Lõikega 6 kehtestatakse maksimaalne toetuse määr sadamate taristu parendamise ja pakutavate teenuste mitmekesistamise tegevussuunas. Kui toetuse taotlejaks on kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, mittetulundusühing või sihtasutus, mis on asutatud kohaliku omavalitsuse poolt ning kelle häälte koguarvust vähemalt 50% kuulub kohalikele omavalitsusele, rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 real 8 sätestatud eriülemmäära 100%. Maksimaalse toetusmäära rakendamine on põhjendatud, sest kohaliku omavalitsuse tehtud investeeringud on kasutatavad kõigile isikutele. Kui toetuse taotlejaks on mittetulundusühing või sihtasutus on võimalik rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 real 14 sätestatud eriülemmäära. Lähtuvalt sadamatesse

tehtavate investeeringute iseloomust on tegemist ühishuve teenivate investeeringutega, toetuse saaja on kollektiivne ning on tagatud üldsuse juurdepääs tegevuste tulemusetele ning põhjendatud on tegevuste toetamine kuni 80% abikõlblike kulude maksumusest. Kui toetuse taotlejaks on ettevõtja, kes tegeleb väikesemahulise rannapüügiga ning kes omab kehtivat kaluri kalapüügi luba on võimalik kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) 2021/1139 artikkel 41 lõikes 1 sätestatud abi ülemmäära, milleks on 50% abikõlblike kulude maksumusest.

Lõikega 7 kehtestatakse maksimaalne toetusmäär majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuunas. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 41 lõike 1 alusel saavad liikmesriigid kohaldada maksimaalset abi ülemmäära 50% abikõlblikest kuludest. Erandina võib abi maksimaalset ülemmäära suurendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisas 3 nimetatud eriülemmäärade puhul. Majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuunas elluviidavate tegevuste toetamisel ei ole võimalik rakendada mitte ühtegi lisas 3 nimetatud eriülemmäära.

Lõikega 8 kehtestatakse maksimaalne toetusmäär looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuunas. Tegevussuunas rakendatakse 100% toetust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artiklis 25 ja artikli 41 lõige 1 lisas 3 rida 10 sätestatule.

Lõikega 9 kehtestatakse maksimaalne toetusmäär kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuunas. Kui toetuse taotlejaks on kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, mittetulundusühing või sihtasutus, mis on asutatud kohaliku omavalitsuse poolt ning kelle häälte koguarvust vähemalt 50% kuulub kohalikule omavalitsusele, on võimalik rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 rida 8 sätestatud eriülemmäära 100%. Eelnõuga sätestatakse toetuse maksimaalseks määraks 90%. 90% toetusmäära rakendamine on põhjendatud, sest kohaliku omavalitsuse tehtud investeeringud on kasutatavad kõigile isikutele. Kui toetuse taotlejaks on mittetulundusühing või sihtasutus on võimalik rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 rida 13 alapunktides i ja ii alusel sätestatud määra 100% abikõlblike kulude maksumusest. Eelnõuga sätestatakse toetuse määraks 90%. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste tegevused kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuunas teenivad ühishuve ning alati on tegemist kollektiivse toetusesaajaga, seega on 90% rakendamine igati põhjendatud, samuti on mittetulundusühingutel ja sihtasutustel võimalik koguda omafinantseeringuks vajalikke vahendeid.

Lõikega 10 kehtestatakse maksimaalsed toetuse määrad kalurite teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuunas. Kui toetuse taotlejaks on mittetulundusühing või sihtasutus, on võimalik rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 rida 13 alapunktides i ja ii sätestatud eriülemmäära 100 % abikõlblike kulude maksumusest. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste tegevused kalurite teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuunas teenivad ühishuve ning alati on tegemist kollektiivse toetusesaajaga, seega on eelnõuga kehtestatava 90% toetuse määra rakendamine mõistlik, sest teadmised on suunatud koolitavatele ning neilt omafinantseeringu kogumine on põhjendatud. Kui taotleja on mikroettevõtja, kes tegeleb väikesemahulise rannapüügiga ning kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba, rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 41 lõikes 1 sätestatud abi 50% ülemmäära.

Lõikega 11 sätestatakse maksimaalne toetusmäär päikeseenergia lahenduste kasutuselevõtmisel. Toetus on 50% abikõlblikest kuludest olenemata sellest, millisest tegevussuunast toetust taotletakse. Sätestatakse toetuse vorm, millega toetatakse päikeseenergia kasutuselevõtmisega seotud kulutusi. Nimetatud energiatootmiseseadme projekteerimise, soetamise ja paigaldamise kulu toetatakse ühikuhinnana. Ühikuhinna arvutamisel on aluseks võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 94 lõikes 2 punktis a alapunktis ii nimetatud varasemat tegevust puudutavad kontrollitud andmetel põhinevat metoodikat.

Lõikega 12 sätestatakse ühikuhind taotluse dokumentide ettevalmistavateks töödeks. Ühikuhinna arvutamise metoodikas on juba arvesse võetud 50%-list toetusmäära ning ühikuhindadest täiendavalt toetust ei arvutata. Toetust makstakse summas 256 eurot ühe toetuste taotluse kohta lihtsustatud kulumeetodi alusel.

Lõikega 13 sätestatakse taastuvast energiaallikast energia tootmiseks kasutatava seadme kasutuselevõttuga seotud kulu ning taotluse koostamiseks tellitud töö ja teenuse ühikuhinna määramise viis.

Lõikega 14 sätestatakse päikeseenergia allikast elektrienergia tootmiseks kasutatava tootmiseseadme rajamise kulu ühikuhinnad tootmiseseadme võimsuse kohta.

Punktis 1 sätestatakse, et tootmiseseadme, mille tootmisvõimsus on alla 16 kilovatti (näiteks 15,99 kilovatti) rajamiseks antakse toetust maksimaalselt 560 eurot ühe toetuse taotleja poolt taotletud tootmisvõimsuse kilovatti kohta.

Punktis 2 sätestatakse, et tootmiseseadme, mille tootmisvõimsus on vähemalt 16 kilovatti, kuid alla 50 kilovatti (näiteks 49,99 kilovatti) rajamiseks, antakse toetust maksimaalselt 516 eurot ühe toetuse taotleja poolt taotletud tootmisvõimsuse kilovatti kohta.

Punktis 3 sätestatakse, et tootmiseseadme, mille tootmisvõimsus on vähemalt 50 kilovatti, kuid alla 200 kilovatti (näiteks 199,99 kilovatti) rajamiseks, antakse toetust maksimaalselt 497 eurot ühe toetuse taotleja poolt taotletud tootmisvõimsuse kilovatti kohta.

Punktis 4 sätestatakse, et tootmiseseadme, mille tootmisvõimsus on vähemalt 200 kilovatti, rajamiseks, antakse toetust maksimaalselt 475 eurot ühe toetuse taotleja poolt taotletud tootmisvõimsuse kilovatti kohta.

Eelnõu §-ga 31 sätestatakse nõuded ostumenetlusele

Lõikega 3 sätestatakse piir, mille puhul peab toetuse taotleja kavandatava töö või teenuse või soetatava vara hankimiseks võtma vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust. Hinnapakumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud millist tööd, teenust või vara soovitakse. Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud, näiteks: pakkumiskutsele on lisatud e-kiri, millega kutse on saadetud. Saadud pakkumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud pakkumused peavad olema tõendatud, näiteks: hinnapakumused on allkirjastatud (digitaalse või käsi allkirjaga), või on pakkumusele lisatud pakkumuse saamist tõendav dokument, näiteks: koopia e- kirjast, millega hinnapakumuse saadi, või mõni muu dokument, mis tõendab pakkumuse saamist.

Kui kavandatava töö, teenuse või kauba käibemaksuta maksumus jääb alla 5000 euro, ei ole võrreldavate hinnapakumuste võtmine kohustuslik ja piisab hinnakalkulatsiooni esitamisest. Hinnakalkulatsioonis tuleb selgelt tõendada, millisel teel töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakumuse, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitatav.

Lõikega 4 sätestatakse, et toetuse taotleja võib küsida alla kolme hinnapakumuse, kui kolme hinnapakumuse küsimine ei ole objektiivselt võimalik. Näiteks kui tegevuseks on osalemine messil ja messi pinda on võimalik rentida ainult ühelt ettevõttelt, kes on messi korraldaja, siis sellisel juhul on alla kolme pakkumuse küsimine igati põhjendatud.

Lõikega 10 sätestatakse, et taotleja ei või sätestatud nõuete eiramiseks jaotada osadeks kavandatavat tööd, teenust või kaupa, mis on funktsionaalselt koostoimiv. Näiteks soovitakse soetada ujuvkaid aluste hoidmiseks. Ujuvkaid koosnevad erinevatest elementidest (ujukid, käiguteed, ankrud, ketid jms), seega on ujuvkai funktsionaalselt koostoimiv ja kai jaotamine hinnapakumuses elementideks eesmärgiga piirduda ainult ühe hinnapakumusega ei ole aktsepteeritav.

Eelnõu §-ga 32 sätestatakse nõuded riigihangete registris tehtava ostumenetluse kohta

Lõikega 1 sätestatakse, et kui kavandatava töö, teenuse või kauba käibemaksuta maksumus ületab 60 000 eurot tuleb ostumenetlus läbi viia elektrooniliselt riigihangete registris olenemata sellest, et toetuse taotleja ei ole hanke kohuslane riigihangete seaduse mõistes. Hanke läbiviimiseks kasutab toetuse taotleja menetlusliiki „toetuse saaja ost“ ja hankija alaliiki „toetuse saaja, kes ei ole hankija RHSi tähenduses“. Hanke võib läbi viia ka peale PRIA toetusotsuse saamist, sellisel juhul esitab toetuse saaja toetatava tegevuse eelarve. Ostumenetluse riigihangete registris elektroonselt läbiviimise nõude eesmärk on tagada avalike vahendite kasutamine konkurentsi tingimustel ja ühiste ühiskondlike eesmärkide tulemuslikum toetamine. Seega on oluline lähendada RHS-i tähenduses hankijatele ja RHS-i tähenduses mittehankijatele seatud nõudeid, et võimalikult avatult ja läbipaistvalt läbi viia toetusega hüvitatavate kulude tegemise aluseks olevaid hankeid või oste. Analoogset ostumenetlust rakendatakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 55 „Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“.

Lõikega 9 sätestatakse, et lõigetes 1–8 nimetatud nõuded kohalduvad neile toetuse taotlejatele, kelle suhtes ei kohaldata riigihangete seaduses sätestatud nõudeid. Toetuse taotlejad, kelle suhtes kohalduvad riigihangete seadusest tulenevad nõuded, korraldavad oma ostumenetlused vastavalt riigihangete seadusele. Kaupade ja teenuste, mille hind jääb alla riigihangete piirmäära hankimise korral, juhinduvad hankijad oma hankekordadest.

Eelnõu §-ga 33 sätestatakse nõuded projektitoetuse taotluse esitamise kohta

Lõike 1 punktiga 3 sätestatakse, et hinnapakumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud millist tööd, teenust või vara soovitakse soetada või tellida. Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtetele esitatakse, peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud, näiteks on pakkumiskutsele lisatud e-kiri, millega kutse on saadetud. Saadud pakkumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud pakkumused peavad olema tõendatud, näiteks: hinnapakumused on allkirjastatud (digitaalse või käsi allkirjaga), või on pakkumusele lisatud pakkumuse saamist tõendav dokument, näiteks: koopia e-kirjast, millega hinnapakumuse saadeti, või mõni muu dokument, mis tõendab pakkumuse saamist.

Eelnõu §-ga 34 sätestatakse kohalikus tegevusrühmas projektitoetuse taotluse menetlemise nõuded

Kohalik tegevusrühm kontrollib taotluse ja toetatava tegevuse vastavust kohaliku arengu strateegiale. Kohalik tegevusrühm võtab vastu talle esitatud projektitoetuse taotluse sõltumata selle puudustest. Kui koos projektitoetuse taotlusega ei ole esitatud kõiki andmeid ja dokumente, mis on vajalikud KTKS-i § 48 lõikes 1 punktides 2 ja 3 sätestatud ülesande täitmiseks, nõuab kohalik tegevusrühm vajalike andmete ja dokumentide esitamist. Projektitoetuse taotlust, millega on esitatud kõik KTKS-i § 48 lõikes 1 punktis 4 sätestatud ülesande täitmiseks vajalikud andmed ja dokumendid, hindab hindamiskomisjon asjakohaste hindamiskriteeriumite alusel ning lähtudes projektitoetuse taotluste hindamise korrast. Milliseid täiendavaid teabe saamise viise taotluste hindamisel kasutatakse, sätestatakse projektide hindamise korrast. Näiteks: projektialade külastamine, toetuse taotlejate kutsumine hindamiskomisjoni koosolekule jms.

Kohaliku tegevusrühma juhatus kontrollib, kas projektide hindamine on läbi viidud kooskõlas projektide hindamiskorrast sätestatule ning esitab hindamiskomisjoni poolt kinnitatud projektide paremusjärjestuse üldkoosolekule kinnitamiseks.

Lõikega 5 sätestatakse, et kohalik tegevusrühm esitab vähemalt 10 tööpäeva enne üldkoosoleku toimumist ühingu liikmetele hindamistulemuste kokkuvõtte, kus on toodud kokkuvõtlikult hindamiskomisjoni liikmete kaalutlustest, miks üks või teine hinne projektitoetuse taotlusele pandi, samuti projektitoetuse taotluse koondhinne ja koht paremusjärjestuses. Hindamistulemuste kokkuvõtte peab olema anonüümne ning koostatud sellisel põhimõttel, et ei oleks võimalik tuvastada konkreetse hindaja kaalutlusi. Hindamistulemuste kokkuvõtet ei pea panema tegevusrühma veebilehele, vaid võib saata ühingu liikmetele e-postiga või mõnel muul ühingu liikmele sobival moel.

Eelnõu §-ga 35 sätestatakse nõuded projektitoetuse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise kohta

Lõikega 1 sätestatakse, et PRIA hindab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikkel 33 lõike 3 punktis d nimetatud rahastamiskõlblikkust ehk siis kas kohalik tegevusrühm on täitnud projektide paremusjärjestuse koostamisel kõiki nõudeid.

Lõikega 3 sätestatakse, et kui projektitoetust ei ole võimalik määrata kui EMKVF-i toetuse taotluse rahuldamine täies ulatuses ei ole põhjendatud taotluses sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu, võib toetuse summat vähendada tingimusel, et viiakse ellu taotluses kavandatud tegevus ja saavutatakse toetuse andmise eesmärgid. Kui taotleja ei ole nõus toetuse summa vähendamisega, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Üldreeglina tuleb projektide vähendamisel konsulteerida kohaliku tegevusrühmaga ning võimalusel võtta arvesse nende seisukohtasid.

Eelnõu §-ga 36 sätestatakse nõuded projektitoetuse saaja kohustuste ja tegevuste elluviimise tingimuste kohta

Lõike 1 punktiga 1 sätestatakse, et toetatav tegevuse peab olema ellu viidud toetuste määramise otsuses toodud kuupäevaks, sealhulgas peab PRIA-le esitama kõik kuludokumendid. Juhul kui toetatavate tegevuste tähtaega on pikendatud ei või tegevuste elluviimise tähtpäev olla hilisem kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 63 lõikes 2 sätestatud 31. detsember 2029.

Lõikega 3 sätestatakse, et kui projektitoetust antakse kalasadama taristu parendamiseks ja sadamas pakutavate teenuste mitmekesistamiseks, võib toetuse saaja kehtestada sadama kasutamiseks oma tingimused, kuid need ei tohi olla diskrimineerivad. Näiteks on diskrimineeriv kui sadamat ei lubata kasutada harrastuskalapüüdjalatel või kohalikel elanikel, või kehtestatakse neile väga erinevad tasud sadamateenuste kasutamisel. Samuti on diskrimineeriv olukord, kui sadam on täielikult suletud ning teenuseid saab kasutada ainult kitsas ring isikuid või kui sadama kasutamiseks seatakse põhjendamatuid piiranguid kohalikele kaluritele ning eelistatakse muid gruppe või on sadama kasutamine kaluritele muudetud väga ebamugavaks. Kui sadamal puudub kasutamise kord või korrektne hinnakiri või kui sadama kasutamise tasud on võrreldes teiste sarnaste sadamatega põhjendamatult kõrged, siis ka need asjaolud liigituvad diskrimineerivate tingimuste alla.

Lõikega 5 sätestatakse, et tegevus viiakse ellu selles tegevuspiirkonnas, millele toetuse taotlus esitati. Juhul kui toetatav tegevus panustab mõne teise tegevusrühma strateegilistesse eesmärkidesse ja tegevuse eesmärk ja ulatus on laiem kui üks tegevuspiirkond, võib tegevust ellu viia ka teistes tegevuspiirkondades, näiteks otseturustamisega seotud tegevused, looduskeskkonna parendamisega seotud tegevused, koolitused, sündmused jms.

Lõikega 7 sätestatakse, et toetatakse vaid neid koolitusi, mille on läbi viinud täienduskoolituseasutuse pidaja täiskasvanute koolituse seaduse tähenduses. Nõue kehtestatakse eelkõige selleks, et tagada koolituse kvaliteet, koolitaja kogemus ja asjatundlikkus.

Lõikega 8 sätestatakse, et tegevusi ei toetata riikliku tähtsusega kudealal, sest riikliku tähtsusega kudealade korrastamine ja taastamine viiakse ellu muude meetmete kaasabil. Riiklikud ja kohaliku tähtsusega kalade kudealad on kirjeldatud Keskkonnainvesteeringute Keskuse 2015. a tellitud Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi koostatud uuringus „Siirde-, poolsiirde- ja mageveeliste kalaliikide koelmualade taastamise programm“.

Eelnõu kaheksas peatükk sätestab nõuded tegevuse rahastamisele enne kulude tegemist

Eelnõu §-ga 37 sätestatakse nõuded projektitoetuse saaja tegevuse rahastamisele enne kulude tegemist

Lõikega 1 sätestatakse, et § 26 lõigetes 2–7 nimetatud tegevuse elluviimist võib KTKS-i § 54 kohaselt rahastada riigieelarvelistest vahenditest enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist, kui projektitoetuse saaja on piisavalt usaldusväärne ning töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning projektitoetuse saaja on need vastu võtnud ja tasunud nende eest vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa.

Eelnõu §-ga 38 sätestatakse nõuded kohaliku tegevusrühma toetuse saaja tegevuse rahastamisele enne kulude tegemist

Lõikega 3 sätestatakse, et riigieelarveline toetus makstakse vaid nendele kohalikele tegevusrühmadele, kelle tegevusstrateegia on kinnitatud ning kellele on ministri käskkirjaga määratud vahendid strateegia rakendamiseks.

Lõikega 5 sätestatakse, et toetus tasaarveldatakse põhimõttel 40% tasaarvelduseks ja 60% makstakse kohalikele tegevusrühmale välja. Skeem tagab, et kohalik tegevusrühm saab takistusteta tegutseda, samal ajal tagastatakse riigieelarvelised vahendid.

Eelnõu üheksas peatükk sätestab nõuded toetuse maksmise tingimustele ja korrale

Eelnõu §-ga 39 sätestatakse nõuded toetuse maksmise tingimuste ja nõuete kohta

Lõikega 1 sätestatakse, et kohaliku arengu strateegia koostamise toetus makstakse välja kui taotluse esitanud mittetulundusühing vastab kohaliku tegevusrühma nõuetele ja on PRIA-le esitanud nõuetele vastava kohaliku arengu strateegia. Toetus summas 31 821 eurot makstakse välja ühekordselt kohaliku arengu strateegia koostamise toetamiseks. Toetust makstakse KTKS-i § 53 lõike 1 alusel.

Lõikega 2 sätestatakse, et tegevusrühma toetust makstakse vastavalt kohaliku tegevusrühma soovile. Kohalik tegevusrühm peab esitama PRIA-le maksetaotluse, mis praktikas piirdub vaid sooviavaldusega toetus välja maksta. Tegevusrühmadele, kelle eelarve on üle 2 miljoni euro, makstakse toetust 0,2 eurot iga projektitoetuse taotlejale välja makstud toetuseuro kohta. Tegevusrühmadele, kelle eelarve on alla 2 miljoni euro, makstakse toetust 0,25 eurot iga projektitoetuse taotlejale välja makstud toetuseuro kohta. Näiteks liidetakse kohaliku tegevusrühma ettepanekul toetuse saanud taotlejatele välja makstud toetuse summad ühes kalendrikuus ja korrutatakse see kas 0,2 või 0,25-ga, olenevalt kohaliku tegevusrühma eelarve suuruselt, saadud toetuse summa kantakse üle kohaliku tegevusrühma arveldusarvele. Tegelikke kulusid ei kontrollita. Lihtsustatud kulumeetodi koostamisel võeti arvesse ainult EMKF perioodi abikõlblike kulusid, seega arvutusmudeli alusel saadud toetuse summad tagavad kohalikele tegevusrühmale ainult abikõlblike kulude katmise. Mitteabikõlblike kulude katmiseks tuleb tegevusrühmal leida muud finantseerimisallikad.

Lõikega 3 sätestatakse, et PRIA peab tegevusrühmadele ette nähtud vahendite üle arvestust tegevusrühmade ja tegevussuundade kaupa, samuti peab PRIA jälgima tegevusrühmade esitatud rahastuskava muudatusi ning vajadusel tegema muudatused eelarvetes.

Lõikega 6 sätestatakse nõuded arve, maksekorralduse ja hinnapakumuse omavahelistele seostele. Näiteks maksekorraldusele tuleb märkida arve või arvete numbrid, mida konkreetse maksega tasuti. Teenuse või kauba eest koostatud arve peab sisaldama samu andmeid, mis on kantud hinnapakumusele või kalkulatsioonile, näiteks kui hinnapakumusel on märgitud teenuse sisuks arvutikoolitus, siis peab ka arvel olema märgitud teenuse sisuks arvutikoolitus. Kuludokumentide võrdlemisel peab olema PRIA-l võimalik tuvastada, et tasuti konkreetse arve eest ja teenuse sisuks on just see teenus või kaup, millele hinnapakumuse on küsitud või kalkulatsioon koostatud.

Lõikega 7 sätestatakse, et päikeseenergia tootmisüksuse kasutuselevõtmise korral esitab toetuse taotleja toetuse väljamaksmiseks pädeva asutuse poolt väljastatud elektripaigalduse nõuetekohasuse tunnistuse. Päikeseenergia tootmisüksuse koosseisu kuulub energiatootmiseadme projekteerimise kulu, energiatootmiseadme soetamise kulu ja energiatootmiseadme paigaldamise kulu. Nende kulude puhul hüvitatakse kulu lihtsustatud kulumeetodiga ning investeringu tegelikku maksumust ei kontrollita. Hüvitise väljamaksmise aluseks on elektripaigaldise nõuetekohasuse akt.

Lõike 9 punktiga 3 sätestatakse, et tehtud töö või soetatud vara vastuvõtmist tõendav dokument esitatakse vaid siis, kui see on asjakohane, võimalik ja mõistlik. Näiteks koolituse läbiviimise, ürituse korraldamise, päeva modereerimise jms korral ei ole võimalik vara üle anda ning seega pole ka vastuvõtmist tõendav dokument asjakohane. Kui tegevust rahastatakse lihtsustatud kulumeetodi alusel, siis vara üleandmist tõendava dokumendi esitamine ei ole vajalik.

Lõike 9 punktiga 5 sätestatakse, et riigihanke läbiviimist tõendavad dokumendid tuleb esitada juhul kui dokumendid pole saadaval riigihangete registris. Näiteks kui toetuse taotleja on korraldanud hanke alla riigihangete piirmäära, tuginedes oma kehtestatud hankekorrale ja kui hange on läbi viidud riigihangete registris, piisab viitest riigihanke viitenumbriks.

Koolitusel, seminaril, konverentsil või muul üritusel osalemist tõendavad dokumendid esitatakse vaid siis, kui see on asjakohane, võimalik ja mõistlik. Näiteks festivali korraldamisel ei ole võimalik registreerida osalejaid, seega ei ole registreerimislehe lisamine asjakohane, küll aga on asjakohane lisada festivali päevakava. Sündmuse toimumist tõendavate dokumentide esitamist tuleb analüüsida iga ürituse kohta eraldi ning dokumentide mitteesitamine peab olema põhjendatud. Juhul kui dokumente ei esitata, peab sündmuse toimumine olema tõendatud teiste vahenditega, näiteks fotomaterjal veebileheküljel, publikatsioonid kohalikus või üleriigilises meedias jms.

Eelnõu §-ga 40 sätestatakse, et kui EMKVF-i kohaliku arengu strateegia kinnitatakse 2023. aastal ja kohalik tegevusrühm soovib välja kuulutada taotlusvooru samal aastal või 2024. aastal, esitatakse määruse § 9 lõikes 6 nõutud dokumendid (järgneva kalendriaasta EMKVF-i kohaliku arengu strateegia rakendamiseks strateegia meetmed tegevussuundade kaupa, taotlusvoorude toimumise ajad ning rakendatavate tegevussuundade eelarve taotlusvoorude kaupa) kümme tööpäeva enne taotlusvooru algust.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1139.

4. Määruse mõjud

EMKVF-i meede „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ avaldab positiivset mõju regionaalarengule, ettevõtlusele ja maapiirkonna majandusarengule ning keskkonnale.

Toetuse laiem eesmärk on arendada Eesti rannapiirkondade kalurkonna kohapealset initsiatiivi, viies toetusmeetmete kavandamise ja toetuse andmise otsustustasandi kohapeale ning suurendada kohalike kalanduskogukondade huvi oma kalanduspiirkonna arengu vastu ja anda kohalikele kalanduskogukondadele sellega kaasnev vastutus. EMKVF meetme „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ määrase rakendamisel on positiivne mõju regionaalarengule. Kohaliku arengu strateegiate koostamise ja rakendamise protsessis osalemine suurendab kalanduspiirkonna kalandusettevõtjatel ja teistel ühiskonnagruppidel võimalust kaasa rääkida ühiskonnaelus ja seda mõjutada kohaliku arengu kavandamise kaudu. Alt – üles CLLD põhimõttel koostatud kohaliku arengu strateegiad võimaldavad vaadelda kalanduspiirkondade ettevõtete konkurentsivõimet, keskkonnaprobleeme, elukvaliteedi parandamise ja mitmekesistamise eesmärke ühtsena ning pakkuda välja kohalikke olusid parimal moel arvestavaid lahendusi. Eelmiste perioodide EKF ja EMKF läbiviidud uuringud ja hindamised on näidanud, et kalanduse tegevusgruppide loomine ning ranna- ja sisevete kalureid ühendavate organisatsioonide tegevus on olnud olulise tähtsusega. Aastatel 2008–2009, mil tegevusrühmad MTÜ-dena loodi, oli kalurite ühistegevus väga vähene ning enamik sektori ettevõtjatest tegutses omaette, tänaseks päevaks on valdav osa kalandusettevõtjatest ühinenud kohalike tegevusrühmadega ning ühiselt otsitakse lahendusi kohaliku tasandi probleemidele. Samuti on kohalikud tegevusrühmad muutunud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile oluliseks sotsiaalpartneriks, kes esindavad riigi tasandil ranna- ja sisevete kalurite huve ning osalevad aktiivselt kalanduspoliitika väljakujundamisel.

Eelnõu rakendamine on suunatud kalanduspiirkondade kalandusettevõtjate konkurentsivõime suurendamisele, kalurite sissetulekute suurendamisele, töökohtade loomisele ja säilitamisele ning kalurite teadmiste ja oskuste suurendamisele. Oluline roll on kalanduspiirkondlike eripärade ja kohalike ressurside, sh inimkapitali paremal kasutamisel, piirkonnas uuenduslike lahenduste kasutusele võtmisel ja kohaliku toidu tootmise arendamisel. Ettevõtjatele suunatud tegevuste kaudu on määruel positiivne mõju piirkondade majanduse arengule (töökohtade säilitamine, loomine, ettevõtluse mitmekesistamine jms).

Olulist majanduslikku mõju avaldab sadamate taristu parendamise ja sadamas pakutavate teenuste mitmekesistamise tegevussuuna rakendamine. Tegevussuuna eesmärgiks on parendada kalurite töötingimusi, samal ajal toetatakse teenuste arendamist sadamates, mis aitaks sadamapidajal katta sadamatega kaasevaid kulutusi, see omakorda omab positiivset mõju turismi arendamisele kalanduspiirkondades.

EMKVF sekkumine avaldab positiivset mõju keskkonnale, kuna meetme üheks spetsiifiliseks eesmärgiks ja rakendatavaks tegevusuunaks on looduskeskkonda parendavad tegevused, sealhulgas kalade kudealade taastamise ja kalade rändeteede avamiste toetamine, samuti tegevused, mis vähendavad prügi sattumist merekeskkonda ja taastuvenergia lahenduste kasutuselevõtmist.

Sotisaalmajanduslikud mõjud on seotud eelkõige kalandus- merendustraditsioonide edendamise tegevussuunaga, mille raames populariseeritakse kalandust kui tegevusala, aidatakse kaasa kalandus- ja merenduslaste traditsioonide säilimisele ning toetatakse tulu mitteteenivaid investeeringuid merelisse taristusse.

Määruel ei ole spetsiifilist mõju riigi julgeolekule ja välissuhtlusele. Projektitoetuse raames rahastatavad piiriülesed projektid avaldavad pigem positiivset mõju riigi välissuhtlusele.

Võrreldes programmiperioodiga 2014–2020 on lähenemise osas programmiperioodil 2023–2027 riigisiselt suurimaks muudatuseks lihtsustatud kulumeetoditele üleminek.

Võrreldes eelmise programmiperioodiga on lisandunud ka mõned uued nõuded. Projektitoetuste taotluste paremusjärjestuste kinnitamine on tervikuna üle viidud kohalike tegevusrühmade üldkoosoleku pädevusse.

Oluliseks muudatuseks võrreldes eelmise perioodiga on see, et kohalik tegevusgrupp ei pea enam esitama rakenduskava, vaid esitatakse üldkoosoleku otsus, millega määratakse kindlaks projektitoetuste taotlusvoorude eelarve ja taotlusvoorude toimumise ajad. Uus lähenemine annab kohalikele tegevusrühmadele suurema paindlikkuse ja otsustusõiguse projektitoetuse taotluste vahendite kindlaksmääramisel, samuti on oluliselt lihtsamaks muudetud kehtivate strateegiate muutmine.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meetme raames antavat toetust rahastatakse 70% ulatuses Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist ning 30% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Vastavalt rakenduskavale toetatakse meetet 30 823 500 euro ulatuses juhul kui täidetakse rakenduskava tulemuseesmärgid.

6. Määruse jõustumine

Määruse jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Kliimaministeeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu saadetakse arvamuse saamiseks PRIA-le ja kalanduse kohalikele tegevusrühmadele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

kantsler